

Szerkesztőség:

Arad, Acsoy-palota.

Kiadóhivatal:

Aradi Nyomda Vállalat.

Bulev. Regele Ferdinand 4/22
(József főherceg-ut.)

Sürgőny cím: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egész évre ... 960 Lej
Fél évre ... 480 Lej
Negyed évre ... 240 Lej
Havonta ... 80 Lej

Hirdetések díjszabás szerint

Egyes szám ára 5 lej,
vasárnap 6 lej.

Bucurestiben 50 banival több

No a rideg paragrafust...!

Az új lakbértörvény legtöbbet vitatott pontja ma kétségkívül az, hogy félévre kell-e a házbért fizetni, vagy pedig a régi gyakorlat szerint negyedévre vagy havonta. Az új lakbértörvény a régi jogszokásokat veszi alapul és kifejezetten féléves házbért állapít meg. Valószínűnek látszik ugyan, hogy perek esetén az erdélyi bíróságok nem igen ítélnék meg a féléves béreket, de viszont egészen bizonytalanná válik ezeknek a pereknek a kimenetele, ha azok Bucurestiben kerülnek végső eldöntésre. Ezért hát egyik félnek sem érdeke az, hogy ilyen hosszadalmas és kétes kimeneteli perekkel rontsák a közöttük fennálló és az utóbbi évek harcaiban amúgy is feszültté vált viszonyt. Tizenhárom esztendeje folyik ez az áldatlan küzdelem háztulajdonosok s lakók között és elismerjük, hogy ebben a harcban eddig a házigazda volt a szenvedő fél. Az új lakbértörvény azonban véget fog vetni ennek az évtizedes ellenségeskedésnek és hiszszük, hogy egy éven belül újra helyreáll az a régi, patriarchális és kellemes viszony, mely a múltban egybefűzte a lakót és háztulajdonost. Mert hiszen egymásra voltak utalva minden időben: a lakó nem lakhatott ház nélkül, a háztulajdonos pedig nem reuzálhatott lakó nélkül. Ez a most következő év pedig az átmenet esztendeje az ellentétek idejéből a béke korszakára. Kívánatos volna, ha ez az átmenet a köcsönös megértés, a lehetőségek mérlegelése és a közös békülés jegyében folyna le.

Meg vagyunk győződve arról, hogy a háztulajdonosok legnagyobb része nem fog könyörtelenül és mereven ragaszkodni a féléves házbérfizetésekhez, mert tekintetbe fogja venni, hogy most tizenhatszorosan felemelt házbért kell a lakóknak előteremtene, ami nem csekély gondot okoz neki. Ezt a gondot tetézni még azzal, hogy hat hónapra előre illesse ki a felemelt házbért, nem opportunus, sőt sok helyütt kivihetetlen is. Vannak talán lakók, akik a házbérek kötöttsége idején, amikor harcok dúltak a lakbérfronton, talán túlzott, hevesebb hangot használtak és szinte ellenséges magatartást tanúsítottak a háztulajdonossal szemben. Ezekkel szemben — úgy lehet — nehéz lesz fegyelmeznie magát a háztulajdonosoknak és nehezebben lesz rávehető, hogy az engedékenység álláspontjára helyezkedjék. A lakók legnagyobb része azonban a bérszerződés megkötöttsége idején is békében és szeretetben élt a házigazdával és így a háztulajdonosnak nincs is oka arra, hogy kényszerhelyzetbe, vagy lehetetlen körülmények közé szorítsa lakóját.

A tizenhároméves per szép befejező akkordja lenne az, ha a bíróságok azokkal a lakókkal szemben, akik nem kötelekdeket vezettek, akik a békét meg nem bontották és akik ezt az átmenetet szintén békésen akarják lebonyolítani, azokkal szemben a megértés és méltányosság álláspontjára helyezkedjenek. Sokak helytálló a féléves előre való lakbérfizetés, akár nem, ok minden méltánylást érdemlő esetben havonta, vagy negyedévenként fogadják el a házbért, vagyis folytassák az eddigi gyakorlatot.

Kevesebb lesz a per, de több a megértés, a nyugalom és az a baráti kapocs, amely valaha egybefűzte a háztulajdonost és lakót s a melyre épen olyan nagy szüksége lesz mindkét félnek a jövőben is, mint a múltban volt.

Megszakadtak a fuzió tárgyalások Bucurestiben

A liberálisok és a nemzeti-parasztpárt között folytatott fuzió megbeszélések váratlanul félbemaradtak.

(Az Aradi Közlöny bucuresti-i tudósítójának távirata.) Az ünnepek után ismét megélelénkült politikai pártokban, klubokban és a miniszterek előszobáiban még mindig az a szenzáció erejével hatott esemény áll az érdeklődés homlokterében, amely szerint a liberálisok és a nemzeti-parasztpárt között megindult és már a legutóbbi időben teljes sikerrel kecsegtetett fuzió tárgyalások váratlanul megszakadtak s a két párt egymás ellen fordult. A Cuvantul a hírrel fordulatról hatalmas cikket közöl s ebben különböző okokra igyekszik visszavezetni a váratlan eseményt. A lap szerint mindkét részről a legnagyobb titokban tartják az okokat, amelyek a tárgyalások megszakítására vezettek s egyik párt vezére sem hajlandó a kérdésben világosabb nyilatkozatot tenni, azonban nem tartja kizártnak a lap, hogy a tárgyalások megszakadását valamelyik pártnak az utolsó pillanatban támasztott újabb és teljesíthetetlennek talált követelése idézte elő. Ezt a körülményt azzal véli magyarázni a lap, hogy a liberálisok a fordulat következtében nyomban állást változtattak a kormánnyal szemben s szimpatikus nyilatkozatot tettek Averescu mellett, csak hogy a nemzeti-parasztpártiaknak esetleg a néppárttal való tárgyalásait megheiusítsák s olyan

szinben tüntessék fel Maniuékat, mint akik továbbra is ragaszkodnak ismert álláspontjaikhoz a belpolitika és a kormányzás kérdésében. Azonban leszögezi azt is a lap, hogy tudomása szerint a nemzetiek erdélyi csoportjai a leghatározottabban elleneztek a liberálisokkal való megegyezést és amiatt állítólag súlyos nézeteltérések merültek volna fel a fuziónál két párt vezetéseben is. Azonban a lap megcáfolja azokat a híreket, mintha a nemzeti-parasztpárt csak azért szakította volna meg a liberálisokkal való tárgyalásokat, mert egy másik ellenzéki párttal óhajtott paktumot kötni. Megállapítja, hogy ez annál kevésbé valószínű, miután Maniu és Michalache a történetek dacára is még mindig a liberálisok felé való orientációt tartják legeszszerűbbnek pártjuk számára. Vagyis végeredményben a lap arra a konklúzióra jut, hogy a tárgyalások megszakítása voltaképpen csak egy újabb fázisa az erjedésben levő dolgoknak s korántsincs kizárva, hogy pár nap múlva ismét megindulnak a tárgyalások a két párt között, miután úgy az egyik, mint a másik párt részéről megvan a győződve arról, hogy a belpolitika végleges szanálásához csak az együtthaladás útján lehet elérni.

Uj forradalom készül Görögországban.

Venizelos intő szózata a görög néphez.

Athénből jelentik: Mivel Görögországban újabb forradalomra van kilátás, a Krétában tartózkodó Venizelos kiáltványban óva inti a népet az újabb zavargástól. Felszólításában kijelelti, hogy ha nem fogadják meg intő szavát.

újabb válság és újabb diktatura következik. Ebben az esetben pedig — fejezi be hatásosan a volt miniszterelnök — hajóra szállok és a tengerbe ugrom.

Trancu-lasi lesz Bucuresti főpolgármestere

Anibal Teodorescu belép a kormányba. — Erős harc indul a rendkívüli ülészek körül.

(Az Aradi Közlöny bucuresti-i tudósítójának távirata.) A Cuvantul értesülése szerint Averescu kormányelnök a néppártban most újból bejelentette, hogy a kormánynak ragaszkodni kell a parlament ülészekének meghosszabbításához, illetve egy rendkívüli ülészek elrendeléséhez. A lap úgy tudja, hogy a kormánynak elhatározása válasz akar lenni egyes politikai körök ama fenyegetéseire, amely szerint az ülészek meghosszabbítása az ellenzék obstrukcióját vonná maga után. Averescu erre vonatkozólag kijelentette, hogy az ülészek meghosszabbítására államérdekekből van szükség, mert épen az ellenzék akadékoskodó magatartása miatt volt lehetetlen eddig több fontos javaslatot letárgyalni. Amennyiben azonban a beígért obstrukció valóban megnyilvánulna, a kormánynak még mindig van annyi ereje, hogy a rendbontókkal szemben kiméletlenül eljárjon. A kormányelnöknek ez a bejelentése a lap szerint a pártok életében nagy izgalmat keltett s úgy tudják, hogy a továbbiakra nézve pártközi konferenciát hívnak egybe, amelyen aztán határozati javaslatot hoznak a nagyfontosságú kérdésben. A Cuvantul szerint, miután a kormány feltétlenül ragaszkodik a rendkívüli ülészekhez és ezt a fontosabb javaslatok letárgyalásáig végeztartja szükségesnek, az ellenzék minden bi-

zonnal kénytelen lesz deferálni és államérdekekből hozzájárul az ülészek meghosszabbításához, azonban követelni fogja, hogy a kormány mindenekelőtt ismertesse, melyek azok a sürgős javaslatok, amelyeket még a nyár elején kíván törvényerőre vinni s amelyek az állam szempontjából muhatatlanul fontosak. Amennyiben pedig az ellenzék úgy fogja tartálni, hogy a javaslatok nem fontosak s így nem is sürgősek, továbbra is ellene lesz az ülészek meghosszabbításának s ha ez mindennek dacára is megtörténne, akkor minden ülésen obstruálni fognak a parlamentbe ilyen formában bevezetett önkényuralom ellen.

Fontosabb eseménye azonban a mai politikának a Dimineata értesülése, amely szerint Anibal Teodorescu Varsóból való visszatérése után nyomban — az országban — nem mint eddig arról szó volt — az igazságügyi, hanem a munkaügyi tárcát venné át. Vagyis a kormányátalakítás ezúttal is elmarad, miután Trancu-lasi a munkaügyi miniszteriumot már régebben felajánlotta Bucuresti főpolgármesterei állásáért. A lapok azt írják, hogy politikai körökben általában örömmel fogadják ezt a megoldást, amennyiben Trancu-lasi vezetése mellett biztosítottak látják a főváros újjászületését és több nagyfontosságú építkezési terv megvalósulását.

Aradi urilányokat toboroznak a filmhez.

Csábító hirdetés, amely csinos és fiatal leányokat filmművésznökké avat fel.

(Arad, április 28.) Néhány héttel ezelőtt, egyik Erdélyben megjelenő mozilap hirdetését közzétette, amely felhívja azokat a fiatal és szép urilányokat, akik tehetséget éreznek magukban a mozipályára. Nyujtsák be ajánlatukat fényképek kíséretében. A megjelent hirdetésre több aradi urilány is beküldte ajánlatát és fényképét, közöttük egy ismert aradi urilány tizenkilenc éves, feltűnő szépségű leánya is pályázott a hirdetésre. Rövid idő múlva az urilány levelet kapott Timisoaráról, amelyben arról értesítik, hogy a beküldött ajánlat és fénykép alapján leszerződött a Sascha-filmgyár havi 385 schilling fizetéssel. A levél küldője Kliegl Róbert kérte az urilányt, hogy keresse fel Timisoara címén. Az urilány hozzátartozói átutaztak Timisoara, felekeztek Kliegl Róbertet, aki kijelentette, hogy összesen hatszázan jelentkeztek Erdélyből, ellenben csak kilenc leánynak az ajánlatát találták megfelelőnek. Kliegl Róbert, aki a Sascha megbízottjának mondotta magát, kérte a leány hozzátartozóit, hogy mielőtt a szerződést aláírják, fizessenek le 400 lej felvételi díjat és 100 lej pályázati költséget. Azután elmondta, hogy egy nagy diákképet szándékoznak készíteni és a felvételeket Szegeden, Csongrádon és Szolmonokon fogják eszközölni. Mikor a leány édesapja kijelentette, hogy leányát csak kísérővel engedheti el Csongrádra és Szolmonokra, viszont Szegedre nem kíván kísérőt, mert ott közeli rokonai laknak. Kliegl Róbert erre azt válaszolta, hogy kísérőre nincs szükség, különben Szegedre amúgy sem mennek. A leány édesapja egy kissé kifütyösnek, titokzatosnak találta az egész esetet, főleg azt, hogy a leány csak kísérő nélkül mehet a filmművésznői útjára és lemondott arról a csábító alkalmáról, hogy leánya egyelőre mozisínésznő legyen.

Véres parasztlázadás.

Egy falu népe megtámadta a csendőröket, akik a tömeg közé lóttek.

(Bucuresti-i tudósítók távirata.) Parliti községben tegnapelőtt véres incidens játszódott le a csendőrök és a horát táncoló parasztek között. Az első jelentések arról szóltak, hogy egy ittas csendőr a táncolók közé lőtt, akik közül egy tíz éves leány azonnal meghalt és három ember megsebesült. A csendőrség által megindított nyomozás kiderítette, hogy a csendőr önvédelemből használta fegyverét, mert a táncolók közül többen megtámadták és le akarták fegyverezni. Az incidensnek két áldozata és két súlyos sebesültje van. A csendőrség letartóztatott két parasztot, akik a csendőrök ellen izgattak és őrizetbe vették azt a csendőrt is, aki a tömegbe lőtt.

A iasi-i ügyészség újabb nyomozása szerint eddig már megállapítást nyert, hogy az összeütközést a polgárság kezdte és a csendőrség önvédelemből lőtt a tömeg közé. A véres eseményeket — mint kiderült — az idézte elő, hogy a csendőrség a prefektus rendelkezése több falubeli ember elvezetését rendelte el. A csendőrök a parancs értelmében az őrsre kísérték be az illetőket, erre azok hozzátartozói az egész falut fellázították s mire a csendőrök az őrs elé értek, ott már közel ötven főből álló, kaszával és kapával fellegyverzett paraszttal találták magukat szemközt. A csendőrök előbb szép szóval kísérelték meg szétoszlantani a felbőszített tömeget, miután azonban a csöcselék felől több kő repült a csendőrök felé, kénytelenek voltak fegyvert használni. Előbb azonban ijesztésül csak a levegőbe lóttek, de miután a tömeg erre támadásba ment át, a csendőrszakasz parancsnoka lövőt tüzet vezetett. Az összeütközésnek két halottja és kilenc sebesültje van. Az ügyészség több embert letartóztatásba helyezett, de letartóztatott Gofrischi Johan csendőrmestert is, aki a főügyész szerint indokolatlanul adta ki a parancsot a tüzelésre, mert lehetetlennek tartja, hogy kilenc csendőr fegyveres erőszak nélkül ne tudta volna az ötven emberből álló tömeget szétoszlantani.

Magyarország kéri a szobrokat Aradtól.

A szabadság- és Kossuth-szoborért, valamint az ereklyemuzeumért két Munkácsy-festményt ajánl fel.

(Arad, április 28.) A ledöntött aradi szobrok Magyarországra való szállításának ügye, a mai nappal szenzációs fordulathoz jutott. Mint ismeretes, a magyar kormány a külügyminiszterium útján már több ízben is tárgyalásokat folytatott Arad város vezetésével a szobrok elszállítása, illetve kiadása ügyében. Arad város annak idején úgy határozott, hogy csak megfelelő rekompenzáció fejében hajlandó kiadni a két szobrot. A szobrok elszállításáról való tárgyalások már több mint egy évvel ezelőtt eredménytelenül fejeződtek be és azóta egyik részről sem történt megmozdulás ebben az ügyben. A szobrok, melékalakjaikkal pedig tovább is ott maradtak a lovarda nagy helyiségében.

Ma azután olyan fordulat történt, amely valószínűleg hamarosan teljesen megoldja a szobrok szállításának kérdését. Ma reggel automobilon a magyar kormány két megbízottja érkezett Aradra, akik felkeresték dr. Nichi Lázárt a kulturpalota igazgatóját és olyan rekompenzációt ajánlottak fel a két szoborért, valamint a 48-as ereklyemuzeumért, amelynek hatalmas művészi értéke világhírűvé teszi az aradi kulturpalota muzeumát. A ma-

gyar kormány megbízottjai felajánlották, hogy a két szoborért, valamint az ereklyemuzeumért hajlandó a kormány Arad város rendelkezésére bocsátani Magyarországra két igen nagy műkincsét: Munkácsy Mihály világhírű festményeit, a „Krisztus Pilátus előtt” és a „Golgottha” című képeket.

A magyar kormány két megbízottja egyben elhozta a képek reprodukcióját is és kérést Nichi igazgatótól, hogy sürgősen tegyen jelentést az illetékes köröknek a magyar kormány ajánlatáról, hogy az ereklye muzeum és a két szobor elszállításának ügye minél előbb dőlőre jusson. Dr. Nichi Lázár nem adhatott határozott választ az ajánlatra, mert valószínű, hogy ebben az ügyben először a város vezetősége hoz határozatot, az utolsó szót azonban a kormány mondja ki. Előreláthatólag a kormány intenciója nem lehet más, minthogy elfogadja a magyar kormány rendkívül előnyös ajánlatát és hamarosan elszállításra kerülnek a kért műkincsek, hogy helyettük a legnagyobb magyar festőművészek két világhírű festménye kerüljön a kulturpalota muzeumának falára.

Csang Kai Sek az idegenek ellen.

Kiáltványban lázítja a kínai népet az angolok elleni harcra.

(Az Aradi Közlöny távirati tudósítása.) Sanghaiból jelentik, hogy Csang Kai Sek kiáltványt adott ki, amelyben kijelenti, hogy a pekingi brit követ Nankingnál és Sanghainál nagyobb kínai területeket akar megszállni, ha visszautasítják az őt nagyhatalom jegyzékét

a nankingi konfliktus ügyében. A kiáltvány felhívja a kínai népet, hogy buktassa meg az imperiálistákat, akik között az angolok a legrosszabbak. A kínai bankárok egyébként hat millió mexikói dollár kölcsönt adtak Csang Kai Seknek, aki később újabb tíz milliót kap.

Borzalmas családi tragédia Budapesten.

Egy huszárfőhadnagyból lett tőzdebizománnyos megölte két gyermekét, majd önmagával végzett.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójától.) Megrendítő családi dráma játszódott le tegnap a Hűvösvölgyben, ahol dr. Szalay Géza ismert budapesti tőzdebizománnyos megölte revolverével két kisfiát, majd felfelölte magát. A borzalmas tragédiának, amely a magyar főváros közönsége körében nagy felháborítást keltett, részletei az alábbiak:

Tegnap reggel eltávozott Rudóli-téri lakásáról Szalay Géza dr. volt huszárfőhadnagy, tőzdebizománnyos s magával vitte 9 éves Géza és 7 éves Gyuri nevű fiát. Szalay dr. azóta nem adott hírt magáról és a nyugtalan hozzátartozók tegnap délután értesítették a budapesti rendőrséget az eltűnéséről. Végigkutatták a kórházakat, szanatóriumokat, sehol nyomát nem találták. Hat óra után jelentették a főkapitányságnak, hogy a hűvösvölgyi végállomástól nem messze egy tisztáson egy férfit és két gyermeket találtak halva. Bizottság szállt ki a helyszínre és megállapítást nyert, hogy a halott azonos az eltűnt Szalay Géza dr. tőzdebizománnyossal. Zsebében levelet találtak dr. Risztics Lázár rendőrtanácsosnak címezve. A levélben elmondja kétségbeesett tettének okait. Elmondja, hogy idegei teljesen leromlottak és a megőrüléstől félt. Állapotának anyagi helyzete az előidézője. Családja és hozzátartozói mitsem tudnak semmiről és komédiázott előttek, nehogy észrevegyék rajta állapotát. Gyermekét magával vitte. Tettét még huszárfőhadnagy korából maradt revolverével követte el. Ennyi volt a bucsulevél, amelyet írógéppel írt meg. A nagyobb gyermek kezében egy írógépet látott, amiből azt következtetik, hogy a kis tisztáson, az öngyilkosság és gyilkosság elkövetése előtt a tőzdebizománnyos imádkozott gyermekeivel. A kihallgatások folyamán az erdőkerülő elmondotta, hogy délután négy óra felé revolverlövéseket hallott, kutatott is ezeknek oka iránt, azonban semmit sem talált. A holttesteket egy arrajáró asszony találta meg, aki azonnal jelentést tett az erdőőrnek, aki viszont a rendőrséget értesítette. Irodájában szintén egy bucsulevelet ta-

láltak, amelyet Szalay feleségéhez intézett, kitől bocsánatot kért, mert magával vitte a halálba a gyermekeket. Tegnap késő estig még senkisért nem mert megmondani az öngyilkos családjának, mi történt. A rokonok állandóan megnyugtató kijelentésekkel csillapították le a kétségbeesett asszonyt, aki csak a késő éjszaka folyamán tudta meg a szörnyű valót. Amikor meghallotta a megrázó hírt, eszméletlenül esett össze és még ma délig nem tért magához.

A tragikus eset főszereplője Szalay dr. a háború alatt huszárfőhadnagy volt és hazatérése után letette az államtudományi doktorátust. Megnősült, majd apja kérésére beiratkozott a budapesti tőzsdére és öccsével értékpapírtulást nyitott. Az üzlet jól ment és Szalay dr. vagyonos ember lett. Később feladta az üzletet és áttért az árúüzletekre és itt elvesztette egész vagyonát. Családja minderről semmit sem tudott. Anyagi gondjai azután idegei összeroppanását eredményezte és küzdelmeinek végállomása a hűvösvölgyi kis tisztás lett, ahol három életet oltott ki a három kis revolvergolyó.

— Miért szakad ketté a keresztény liga. Bucurestiből jelentik: A román nemzetvédelmi ligában az utóbbi napokban kiobbant súlyos ellentétek szenzációja országosra váltotta ki. Mint mai számunkban már megírtuk, az ellentétek a L. A. N. C. vezetésében is széthuzást idéztek elő s mára már az a helyzet, hogy Zelea Codreanu és Cuza professzor, mint halálos ellenségek állnak szemközt egymással. A Cuvantul szerint a vezérek közötti ellentéteket voltaképpen a párt iasi-i csoportjának elnöke, dr. Vasliu egyetemi tanár magatartása idézte elő, aki a központ több rendeletét figyelmen kívül hagyta. Erre Zelea Codreanu fegyelmet kért dr. Vasliu ellen, amit azonban Cuza határozottan ellenezett és így a párt két vezére szembekerült egymással, ugyannyira, hogy a közeli napokban már a párt kettészakadás is bizonyossá válik.

Az osztályharc veresége az osztrák választásokon

A szociáldemokraták óriási erőfeszítése ellenére továbbra is polgári többség fogja kormányozni Ausztriát. — 94 polgári és 71 szociálista képviselő a nemzetgyűlési választások végleges eredménye.

(Az Aradi Közlöny bécsi szerkesztőségétől.) Ma már fel lehet állítani az osztrák nemzetgyűlési választások mérlegét: a szociáldemokrata párt példátlan erőfeszítései, amerikai méretű agitációja és a terror összes válfajait felölelő „meggyőző” munkája ellenére az osztályharc súlyos vereséget szenvedett az osztrák választópolgárság megnyilatkozásának eredményeként. Bécsben a városházán ugyan továbbra is a szociálisták fogják intézni a két milliós főváros ügyeit, a parlamenti többség, a köztársaság kormányzásának meghódítása azonban nem járt sikerrel.

Az osztrák szociálisták szinte páratlanul nagyarányú és erélyes választási agitációjával szemben a polgárság zömét képviselő egységes lista (a keresztényszociálisták, nagy németek és a szabadelvű néppárt koalíciója) propagandája különböző okok következtében amelyeknek legérdekesebbikje kétségteljesen az, hogy a szociálisták aránytalanul nagyobb választási kasszával rendelkeztek, mint a kapitalista világrcnd egységes frontja, egészen kezdetleges formák között zajlott le. Ez a körülmény még inkább növeli a szociálisták kudarcát, illetőleg a polgári gondolat győzelmét. Beszéljenek azonban a száraz számok:

Az utolsó nemzetgyűlésen a pártok megoszlása a következő volt: Polgári blokk (keresztényszociálista párt 82, nagynémet néppárt 10, agrárszövetség 5) = 97; szociáldemokrata párt 68. A vasárnapi nemzetgyűlési választások eredményeként a szociálisták mandátumainak száma mindössze hárommal növekedett. Az új nemzetgyűlés összeállítása a következőképpen fog festeni:

Polgári pártok (Keresztényszociálista párt 74, nagynémet néppárt 11, agrárszövetség 9) összesen 94, Szociáldemokrata párt 71. — Az agrárszövetség az utolsó nemzetgyűlésen nem vett ugyan részt a polgári pártok koalíciójában, azonban jóakaratu semlegességet tanúsított a Seipel-kormányval szemben. Számítva arra az eshetőségre, hogy a Landbund az új parlamentben is a semlegeség politikáját fogja folytatni, a polgári kormány többsége még mindig biztosítva van. A helyzet ugyanis ennek az eshetőségnek a figyelembe vételével a következő lenne: Kormánykoalíció (Keresztényszociálisták és nagynémetek) = 85; Ellenzék (Szociáldemokraták) 71; Semleges (Agrárszövetség) 9. — A polgári kormánynak tehát a Landbund támogatása nélkül is 14 főnyi többsége lesz az új parlamentben. Teljesen kizártnak tekinthető ugyan, de feltéve, hogy a Landbund is az ellenzékhez (szociáldemokratához) csatlakozik, a polgári többség még mindig öt mandátumra rug.

A kormánypártok és az agrárszövetség között azonban a tárgyalások máris megindultak annak érdekében, hogy a Landbund csatlakozzék a kormánykoalícióhoz. A Seipel-kormány az új nemzetgyűlés formális megalkulása után be adja lemondását és az új nemzetgyűlés nyomban meg fogja választani az új kormányt. Bizonyosra vehető, hogy eltekintve kisebb változásoktól, továbbra is a Seipel-kormány fogja vezetni Ausztria ügyeit. A földművelésügyi tárcát a Landbund egyik képviselője fogja megkapni és ennek ellenében az agráriusok belépésével a kormányba, a polgári többség 23 mandátummal fog rendelkezni, ami bőségesen elegendő a magángazdaság elpusztításán dolgozó, a nyugati szociáldemokrata pártokkal szemben a legradikálisabb osztályharcot hirdető osztrák szociáldemokrata párt fékmentésére.

A 23 mandátumra rugó polgári többség ellenére a szociáldemokrácia azonban továbbra is számottevő erőtenyezője marad az osztrák parlamenti életnek és így az új választások alapján véve nem hoztak változást. A szociáldemokrata képviselők száma hárommal emelkedett, ami egyrészt a nagyarányú agitáció érdeme, másrészt azonban az okozta, hogy néhány kicsiny párt önálló listákkal vette fel a harcot és így mintegy 150.000 szavazatot veszett el a polgári blokk számára. A pol-

gárság megoszlásával szemben a szociáldemokraták természetesen egységes frontot alkottak és így a maradék-szavazatok révén a második skrutiniumban sikerült növelniük mandátumaik számát. A leadott szavazatokat te-

Méltányosak lesznek a háztulajdonosok Aradon.

Demian Aurel dr. nyilatkozata a lakbérfizetések rendjéről.

(Arad, április 28.) Az új lakbértörvény rendelkezései közül kiemelendő az a passzus, amely a lakbérfizetések időpontját határozza meg. Az eddigi erdélyi gyakorlat és jogszokás szerint a lakó vagy havonta, vagy minden negyedévben fizette az esedékes lakbér részletet, míg az új törvény úgy rendelkezik, hogy május 6-ától két összegben, félévenként fizessen házbért a lakó. A lakbértörvénynek ez a pontja unifikációs tendenciájú, amennyiben a régi királyságban eddig is félévenként történtek a lakbérfizetések.

Az erdélyi országrész lakásbérlői érthető megdöbbenéssel vették tudomásul ezt az újítást, amely nagyon sok kisjövedelmű embernek nem csekély gondot okoz, mert hiszen a 16-szorosára felemelt évi lakbér felösszegét aligha tudja egyszerre kifizetni. A lakbértörvény nyilvánosságra kerülése óta ez a pont a legfájdalmasabb és leggyakrabban pertraktált része az új helyzetnek, amelynek a gyakorlati életbe való átvitele itt-ott bizony igen nehéz napokat fog okozni a lakóknak. Most már csak a háziurak méltányosságán és belátásán múlik, hogyan

kintve, a polgári többség ugyanis a következőképpen nyilvánult meg: Egységes lista (Keresztényszociálisták, nagynémetek, szabadelvű néppárt) 1,728.165. Landbund 223.691. Elvesztett szavazatok (azokra a kicsiny polgári pártokra, amelyek nem kerültek be a parlamentbe) 146.519. Polgári szavazatok összesen 2,098.375. — Szociáldemokrata szavazatok 1,509.511. A polgári pártok tehát egy fél millióval több szavazatot kaptak, mint a szociáldemokraták.

fogják érvényesíteni az új törvényben biztosított, idevonatkozó jogukat. Erre nézve Demian Aurel dr. az aradi háztulajdonosok szövetségének elnöke a következőkben nyilatkozott ma munkatársunk előtt:

— Az új törvény értelmében a háztulajdonosnak jogában áll az évi lakbérösszeget két összegben, az év meghatározott napjain behajtani. Ezt a jogát minden háztulajdonos a törvény betűinek megfelelően érvényesítheti is, ami azonban nem jelenti azt, hogy a házigazda más megegyezést ne létesíthetne lakójával. A lakók igyekezzenek azon, hogy az utóbbi évek harcainak túlfeszített atmoszférája megszűnjön és a háztulajdonosok és lakók között ismét a régi jóviszony helyreálljon. Nyen körülmények között el tudom képzelni, hogy azok a házigazdák, akiknek nincs különös okuk az ellenkezésre, méltányossági álláspontra helyezkednek és negyedévenként szedik be a házbért lakóiktól. Ez, hangsúlyozom, az egyes háztulajdonosok dolga, mi, mint szövetség persze nem tehetünk mást, mint a törvény betűihez ragaszkodunk.

Románia kisebbségi politikája.

A kisantant államairól tartott előadást Scotus Viator Brüsszelben.

(Az Aradi Közlöny brüsszeli tudósítása.) Az elmúlt napokban a brüsszeli egyetemi hallgatók népszövetségi uniójának meghívására Scotus Viator (Seaton Watson) előadást tartott a Fondation Universitaire termében. A közepe nagyságú termet tanárok és diákok töltötték meg. Az első padosorokban a csehszlovák, jugoszláv és román követségek tagjai foglaltak helyet teljes létszámban.

A szövetség elnöke bemutatja az előadót: Kicsiny, hajlotthátú, vörös arcú, sovány ember lép az emelvényre. Flegmatikus, kissé elnyújt alak. Ez Seaton Watson, a londoni tudományegyetem történelmi tanszékének tanára, több tudományos társaság rendes- és levelező tagja — a rettegett Scotus Viator.

Vontatott hangon kezdi felolvasni korrekt francia kiejtéssel előadását. Másfél órán keresztül beszél a kisantanttról, a csehszlovák politikusok, elsősorban Benes dr. providenciális szerepéről, Románia türelmes nemzeti kisebbségi politikájáról, Jugoszlávia nagyszemű gazdasági kilátásairól és arról a veszedelméről, amelyet Magyarország szereplése rejt magában. Időnként félbeszakítja előadásait avval a megjegyzéssel, hogy azonnal végezni fog, de nyomban tovább olvassa anyagát.

A közönség — a közvetlenül érdekelt kisantant-diplomatákat kivéve — miután az első percek kíváncsisága kielégítést nyert, láthatóan fogyó érdeklődéssel hallgatja az előadást. Egyesek az estilapokat, mások a legújabb sportújságokat szedik elő, a hátulsó padosorokban pedig egészen zavartalanul csevegnek, sőt egyesek cigarettára is gyujtanak. A példa ragadós s csakhamar valóságos füstfelhő borítja el a terem hátulsó részét, a hallgatóság már egészen hangosan folyik a diskurzus. Mindez azonban nem zavarja Scotus Viator nyugalmát, monoton hangon tovább olvassa előadását. Így kijelenti, hogy a római birodalom bukása óta a világtörténelemnek legfontosabb eseménye a Habsburg-birodalom szétdarabolása és hogy „Ausztria és Magyarország elnyomott népeinek felszabadítása olyan szociális esemény volt, amely legfeljebb a nagy francia forradalom vívmányaival hasonlítható össze”. A monarchia — mondta Scotus Viator — nem külső erőszak, hanem az elnyomott nemzetiségek felébredt öntudata folytán omlott össze kártyavárként és ez az esemény a történelem győzelme a földrajz felett.

Lirai hangon emlékezik meg a csehszlovák, jugoszláv és román államokban uralkodó rendről és kulturális haladásról, a jólétről és boldogságról, amelyeknek következtében a kisantant államai a béke leghivatottabb őrői. A kisantant dicséretének befejezése után Scotus Viator „az utódállamok gyönyörű harmóniáját megzavaró Magyarország” politikájának bírálataira tér át. A magyar kormányban a béke veszélyeztetőit látja és szigorúan felémelt mutatóujjal sorolja fel „bűneit”. Éles szavakkal támad, de azután optimista lesz és megállapítja, hogy az örök béke korszakát egy új formula fogja meghozni, amely lehetetlenné teszi a jövőben a nemzeti és faji motívumokból származó háborukat ép úgy, mint ma lehetetlennek tekinthető a vallásháborúk. A formula mibenlétét nem árulja el, de kijelentette, hogy a népek egyesítése nem konföderáció alapján fog létrejönni, hanem valamely egészen új módra és hogy ennek a formulának feltalálója lesz az emberiség legnagyobb jóltevője.

Az előadást követő napon Strimpel dr., Csehszlovákia brüsszeli követe ebédet adott Seaton Watson tiszteletére s erről az ebédről kiadott kommunikén kívül alig hagyott nyomot a belga sajtóban Scotus Viator felolvasása a kisantanttról.

A mai kereskedő

tisztában van azzal, hogy üzletét csak modern eszközökkel tudja fellendíteni. Ezek közé tartozik első sorban a reklám és a hirdetés. Az a kereskedő, aki üzletét fejleszteni, jövedelmét gyarapítani akarja, az ARADI KÖZLÖNY-ben hirdeti, melynek nagy elterjedtsége révén üzletének forgalma rohamosan növekedni fog.

Művészet.

A színház heti műsora. Péntek: Csókról-csókra, operett. (A. bérlet.) Szombat délután 3 és fél óraker: Névtelen asszony, dráma. (Fél helyárak.) Este 8 óraker: Csókról-csókra, operett. (B. bérlet.) Vasárnap délután fél 3 óraker: Sybill, operett. (Farkas Lili fellépte. Mérsékelt helyárak.) Délután 5 óraker: Csókról-csókra, operett. (Rendes helyárak.) Este: Román előadás.

Hollóssy Kornélia centennáriuma. Száz évvel ezelőtt, 1827. április hó 13-án született Hollóssy Kornélia, Magyarország hírneves énekesnője. Hollóssy Kornélia szülei jó módú örmények voltak. Apját, Korbuly Bogdánt I. Ferenc király nemesi rangra emelte s akkor kapta a Hollóssy nevet, gertyenyési prédikátummal. A kis Kornélia már zsenge korában élénk hajlamot érzett a zeneművészethez. Az apa sokáig vonakodott, hogy leánya hajlamának engedjen, de Kornélia szilárdsága győzött. Előbb egy évig Bécsben, majd két évig Milanóban tanult. Legelőször Korfuban lépett színpadra, két havi itteni szereplése után Turinba szerződött. Azután Bucarestben is szerepelt, honnan 1846-ban a pesti Nemzeti Színházhoz szerződött. Diadalait egymásután aratta és tizenhat éven át díszes és büszkesége volt a magyar művészetnek. A kiváló művész-nő 1862. július 20-án bucsuzott el a Nemzeti Színháztól és Lonovics József, Csanádvármegye főispánjának neje lett. Meghalt 1890. február 10-én. Az ország nagy részvéte mellett helyezték örök nyugalomra Dombegyházban.

A Dohnányi — Telmányi hangversenyhez előjegyzett jegyeket kérjük okvetlenül ma estig Sándor könyvkereskedésében kiváltani, mert tovább semmi esetre sem tarthatók fent.

Hősök estélye Aradmegyében. Az aradi Hősök Sirja-egyesület husvét hétfőjén Halmagiu községben nagyszabású ünnepélyt rendezett. A művészestély után bál volt, amelyen nagyszerűen mulattak a reggeli órákig. Az estély pompás anyagi és erkölcsi sikerének elérésében Popoviciu kapitányt, a végre-hajtó-bizottság elnökét illet meg a dicséret.

„Lesz maga jusz is az enyém” és „Szeret-e még” gramofonlemez megérkezett Oláh Sándor zeneüztetébe.

Az aradi színházi iroda hírel. Délutáni előadások. Szombat délután fél helyárak mellett az idén nagy sikerrel felelevenített izgalmas dráma, a Névtelen asszony kerül színpadra. A címszerep Fekete Irén látja megrázó drámai erővel. Hálás szerep jutott a színház tehetséges, fiatal tagjának, Révész Lajosnak, aki már többször tett bizonyosságot egyre fejlődő színészi képességeiről. Vasárnap délután fél 3 óraker Farkas Lili ismét eljátsza a Sybill címszerepét és bizonyos, hogy ezúttal is zsufolt ház fog gyönyörködni benne. Délután 5 óraker a nagy sikert aratott operett-újdoncság, a Csókról-csókra van műsoron. — A Második nászéjszaka című szenzációs bohóza premierje hétfőn lesz. Oly szereposztásban hozza a színház ezt a szellemes és kacagtató bohózatot, hogy biztos a siker. A fő női szerepben Fekete Irének alkalma lesz művészetét ragyogtatni. De igen hálás szerepeket kaptak Kiss Mariska, Pallay Manó, Károly Klári és Adorján Margit is. A férfiak közül Mészáros, Jávor és Révész jutottak vezető szerepekhez. — A Szentgyörgyi varázs bemutatója szerdán lesz. A színtársulat nagy gonddal készül dr. Kristóf György legújabb drámájának premierjére. Izgalommal telfűtött cselekményben egymást érik az érdekes jelenetek és lélekbe markoló drámai összefüggések. Az újdoncságot Mészáros Béla nagy gonddal és körültekintéssel rendezi.

„Élettudomány” címen Timisoarán megjelenő folyóirat az élet legfontosabb problémáival foglalkozik. Legújabb száma is a Testápolás, táplálkozás, önévelés és öngyógyítás fontos kérdéseit tárgyalja. Külön figyelmet érdemel dr. Müller Miklós müncheni orvostanár „Neurotherapia” (Idegyógytan) című fejezete. Előfizetési díj egész évre 150 lej. Szerkesztőség és kiadóhivatal Timisoara, III. Str. V. Onitiu 3. (Josika-ucca).

Életbelépő törvények, amelyeket senki sem ismer.

Májusban életbelép a forgalmi adó- és a bélyegtörvény, de azok szövegét még nem közölte a hivatalos lap.

(Az Aradi Közlöny bucuresti-i tudósítójának távirata.) A Curvutul értesülése szerint a forgalmi adóról szóló új törvényrendelet május elsejével, az új bélyegilletéki törvény pedig május 15-ével életbe lép. Érdekes azonban az, hogy a törvény teljesen ismeretlen az ügyvédek előtt, mert a Monitorul Oficialban még mindig nem jelent meg az új bélyegtörvény szövege. Az erdélyi és bánáti ügyvédek csupán a lapokból értesültek arról, hogy a parlament megszavazta a bélyegtörvényt és hogy az május elsején életbe lép. Sem a törvénytervezetet, sem pedig a kész törvényt nem közölte a Monitorul Oficial, de a tervezetet még csak meg sem küldték az ér-

deklét ügyvédi kamaráknak véleményezés végett. Hasonlóképpen sok más fontos törvényhez ezt a törvényjavaslatot is egy napi tárgyalás alatt szavazta meg úgy a szenátus, mint a kamara, anélkül, hogy érdemleges hozzászólások történtek volna, vagy pedig akár a szenátusban, akár a kamarában helyet foglaló szakemberek kellő kritikát gyakorolhattak volna a törvényjavaslat felett.

Ugyanez a helyzet a forgalmi adó új használatáról szóló törvénnyel is, mely a romániai kereskedők léteérdekét súlyosan érintik és mely ugyancsak május elsején lép életbe s melyről ugyancsak nincsen fogalma az illetékes tényezőknek és amely törvény még szintén nem látott napvilágot.

Új személyazonossági igazolványokat adnak ki.

Egymillió ember él Romániában minden igazoló irás nélkül. — Hogyan töltendő ki a népszámlálási iven az állampolgársági rovat.

(Arad, április 28.) A népszámlálási biztosságok — mint megirtuk — már megkezdték az iven beszedését, amely természetesen napokig fog tartani. A munkálatokra vonatkozólag különben ma újabb miniszteri utasítások érkeztek a hatóságokhoz. Ezek szerint nem baj az, ha valaki április 24-ike után tölti ki iven, csak az a fontos, hogy az április 24-iki helyzet szerint történjen a kitöltés. Azokat a családtagokat, akik rövidebb ideig külföldön tartózkodnak, a családfő köteles bevezetni az ivre, azokat ellenben, akik véglegesen külföldre távoztak, nem kell beírni. Az idegen állampolgároknál különös gondot kell arra fordítani, hogy helyesen vezessék be állampolgárságukat. Azt is be kell vezetni, hogy az illető milyen engedély alapján, vagy pedig engedély nélkül tartózkodik-e az országban, továbbá azt, hogy iratai rendben vannak-e.

Idegen állampolgároknak tekintendő azok is, akik beadták ugyan az állampolgárság iránti kérvényüket, de azt még nem ítézték el. Azok, akik 1918-ban a jelenlegi Románia területén laktak, azonban állampolgárságukat mindeztideig nem kapták meg, üresen hagyják az állampolgársági rovatot.

Azok a családok, akik még eddig nem kaptak iven, feltétlenül jelentkezzenek az illetékes rendőrkerületnél érte, mert szigorú büntetésben részesülnek azok, akik népszámlálási ivenket nem töltik ki.

Mint Bucurestiből jelentik, a belügyminiszteriumba beérkező jelentések szerint a népszámlálási munkálatok az egész országban serényen folynak. Érdekes adatok kerülnek nyilvánosságra azonban ezekből a jelentések-ből s szerint az országban többek között több mint egy millió polgárnak semmiféle hivatalos irása nincs személyi adatainak igazolására vonatkozólag. — Egyedül Sighetul-Marmatiein (Mármárosszigeten) több, mint másfélezer azoknak a száma, akik semmiféle irattal nem rendelkeznek. Hasonló jelentések érkeztek azonban Clujról, Timisoaráról, Oradeáról, Cernautiból és Chisinauból is. Mint a Curvutul értesíti, ezek a körülmények arra bírták a kormányt, hogy rövidesen minisztertanács elé vigye ezt a nagyfontosságú ügyet, amelyet valószínűleg úgy fognak rendezni, hogy szigorúbb rendőri ellenőrzést rendelnek el és a jogosultak számára új személyazonossági igazolványt adnak ki.

Tömeges Marek-pörök Budapesten.

Öncsonkító serege a bíróság előtt. (Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának távirata.) A bécsi törvényszék alig néhány nap előtt hozta meg ítéletét az öncsonkítással és biztosítási csalással vádolt Marek mérnök ügyében. Az egész világ érdeklődése a furcsa pör felé fordult. Izgalommal várták az ítéletet, vajjon akad-e ember, aki azért hogy pénzhez jusson, megcsonkítsa magát. Eközben Budapesten, a pestvidéki királyi törvényszéken közel husz Marek-ügyben hoztak ítéletet anélkül, hogy nyilvánosságra került volna.

A múlt évben a munkásbiztosító pénztár orvosainál egyre nagyobb számmal jelentkeztek a külvárosi gyárak munkásai a legcsúnyább égetett fekélyekkel, elmergesedett sebekkel, melyek teljesen munkaképtelenné tették őket és így a szabályok értelmében munkaképtelenné nyilvánításuk után megkapták betegbiztosítási járulékaikat. Később egyre gyakoribb lett a munkások ilyfajta megsebesülése, az orvosok nem tudták megfejtetni, hogy a szokatlanul súlyos és rendkívül veszélyes elmergesedett sebeket mi okozta. Küdönösen a Weiss Manfréd-gyárból kerültek ki sokan a gyanus sebtől munkások közül. A munkásbiztosító intézet felhívta a gyárak figyelmét a különös jelenségre és így a munkásokat megfigyelték.

A legnagyobb megdöbbenéssel jöttek rá a múlt év végén, hogy a súlyos sebeket a munkások maguk ejtették magukon, megvágták, megégették testüket, a vérző sebet marólgallal, liszttel öntötték le, némelyek rézkrajcárt tapasztottak rá a sebre, hogy a rézből kivált gálic elmergesítse a sebeket. Egyes munkások hosszú sebeket vágtak magukon és húsda-

bokat is kivágtak testükből, hogy az öncsonkítás révén négy-ötmillió korona betegbiztosítási járulékhöz jussanak. A leleplezett öncsonkító ellen, — akik csak egy részét teszik az öncsonkítást elkövető munkásoknak — megindult az eljárás és a pestvidéki királyi törvényszék elé kerültek az ügyek. Tízennyolc husz ügyben tartott tárgyalást a törvényszék és a munkásokat, akikre rábizonyult, hogy maguk idézték elő súlyos sebeiket, fogház-büntetéssel sújtották. A pestvidéki törvényszék Székely-tanácsa előtt májusban lesz az utolsó öncsonkító, Sárosi Lajosnak tárgyalása. Sárosi körözés útján került a rendőrség kezére.

Maróczy Géza rehabilitáltak Magyarországon. Budapestről jelentik: Maróczy Géza, a világhírű magyar sakkmeister tudvalevőleg már évek óta külföldön tartózkodik, aminek oka az az igazoló eljárás, amelyet a proletárdiktatura bukása után indítottak Maróczy ellen, aki a munkásbiztosító-pénztár tisztviselője volt. Maróczy nem várta be az igazoló eljárás eredményét, hanem külföldre távozott. Klebelsberg Kunó gróf kultuszminiszter nagy érdeklődéssel kíséri a magyar sakkélet eredményeit és nyilván ennek az érdeklődésnek eredménye az, hogy a Maróczy ellen 1920-ban lefolytatott igazoló eljárást revizió alá vették és a híres sakkbajnokot rehabilitálták. Maróczy, aki most Amerikában tartózkodik, már megkapta Vass József népjóléti miniszter kedvező döntését, mely szerint nyugdíjra, vagy végkielégítésre tarthat számot. — Maróczy ezután most visszatér Magyarországra és június 10-én érkezik Budapestre, június 25-én pedig részt vesz a kecskeméti sakkversenyben, amelyen többek között Bogoljubov, Rubinstein, Niemzovics és mások ellen indul.

APOLLOBAN ma, pénteken:
POLA NEGRIVEL
JÓ és ROSSZ
Az előadások 1/2, 5, 6, 1/2, 8 és 9-kor kezdődnek

Nemzetközi szélhámosok rendőrkézen.

Egykori ügyvédből világszerte ismert csekkcsaló lett.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójától.) A budapesti rendőrségnek sikerült Európa legnagyobb és legveszedelmesebb zsebmetsző és csekkcsaló bűnszövetkezetének több tagját leleplezni és letartóztatni. Az Angol-Magyar Bank nemrég értesítést kapott egy francia banktól, s felkérte, kutasson Bodolay Gyuláné, egy magasrangú közhivatalnok elvált felesége után, aki két százdolláros csekket akart beváltani. A csekket azonban le voltak tiltva. A nyomozás folyamán nemsokára egy Franco Augusto nevű állítólagos olasz gyárosra trányult a figyelem és a rendőrségnek nemsokára sikerült kiderítenie, hogy a keresettek a kontinens legnagyobb bűnszövetkezetének tagjai. Letartóztatták az olasz gyarost, akiről kiderült, hogy Paolino Alfredo volt római ügyvéd, akit a római rendőrség csalás, lopás és más bűntettek miatt körözött. Letartóztatták feleségét Cezarini Luiza 23 éves táncosnőt, majd kiderítették, hogy Bodolayné és anyja Adám Gyuláné szintén tagjai a bűnszövetkezetnek. Őket is letartóztatták, majd kihallgatták. Kiderült, hogy Budapesten a külföldön lopott értéktárgyakat értékesítették. Ugyanezzel az ügyvel kapcsolatban a budapesti rendőrség értesítésére Zágrábban letartóztattak egy Marhezani, Rómában Revelli és Cano nevű szélhámosokat. A bűnszövetkezet többi tagját Bécsben és Párisban keresik.

A zsidóság története.

Kecskeméti Ármin makói főrabbi érdekes könyve.

(Arad, április 28.) Dr. Kecskeméti Ármin makói főrabbi nemcsak a tudományos felkészültsége, szélesen megalapozott ismeretvilága, biztos tájékozódó képessége, a különleges héber tudományokban való jártassága és kifejezőmódjának választékossága jelölte ki arra a feladatra, hogy az első magyar nyelvű művet megalkossa, mely a zsidóság egyetemes történetét tárgyalja. A zsidó nemzeti királyság megszűnése óta egészen a mai napig végigkalandozta a szétszórt zsidóság társadalmi, szellemtörténeti, gazdasági és mindennapi életének sok ezernyi megnyilvánulását, mert nem az volt a célja, hogy politikai történetet adjon, hanem, hogy a zsidó élet történetét fesse le.

Azóta, hogy Nebukadnezár a jeruzsálemi templomot elpusztította, a zsidóság más népekkel elkeverten élt és Kecskeméti főleg a környezettel való kapcsolatokra világít rá kétkötetes művében. Lépten-nyomon az adatok tömkelegével bizonyítja, hogy a zsidóság ugynevezett gettó-szellemé nem egy önként keresett, önkínzásban gyönyörködő elzárkózás rideg terméke, hanem a megalázás, a gyűlölet és az üldözés által a zsidóságra rákényszerített buen-retiro volt, ha ugyan Olivarez hercegének madridi kastélyát, a Buen-Retirot szabad a gettó „kényelmi” színvonálára leszállítani. Kecskeméti Ármin szerint az évezredek üldözése tenyésztette ki a zsidó lélekben a vallási komorság hangulatát.

Ez a kizártság lett a híres zsidó kapitalizmus bölcsője. Minthogy minden kereseti lehetőségétől hatalmi szóval ütték el a zsidóságot, nem maradt más hátra, mint a pénzűzlet. Ez volt a sorsa az üldözött hugenottáknak és skótoknak is. Már a XVII. században megállapította William Jetty angol író, hogy a kereskedelem mindenütt annak az osztálynak a kezében van, amely az uralkodó véleményétől eltérő nézetet vall. Kecskeméti kimutatja, hogy a bankár- és kereskedő-zsidók az évszázadok során milyen példátlan bőkezűséggel támogatták a környező nemzet kultúráját s milyen hatalmas légióját teremtették meg a tudósoknak, íróknak, művészeknek, államférfiaknak és közigazdászoknak, nem is szólva az iparban és a kereskedelemben megépített kulturbástyákról, amelyek a mai élet nyugszik. A középkor meg-megújuló zsidóüldözései mellett jelentős hely jut a könyvben a felvilágosodott korok szabadelvű vívmányainak, egyes férfiak és nemzetek harcainak, amelyek a zsidóság előtt az emberi szabadságok sóvárgott birodalmát nyitották meg.

A jelszavas antiszemitizmus sem kerülhette el az író figyelmét. Kecskeméti szerint zsidó fajról épügy nem lehet beszélni, mint katolikus, vagy református fajról. A kelet-európai zsidóság nagyrészenek ereiben több szláv vér folyik, mint zsidó. Németország, Ausztria és Anglia zsidóiban több az indoger-

mán vér, mint az árja délolaszok, görögök, örmények véreben. Az afrikai zsidók nagy tömege az afrikai típust képviseli. A végső konzekvencia ez: zsidó faj nincs, csak zsidó típusok vannak. Kecskeméti Ármin nagyvonalú studiumát keresztény és zsidó egyaránt haszonnal forgathatja.

Aradi uriasszony megrendítő öngyilkossága

Felakasztotta magát egy aradi gyógyszerész édesanyja.

(Arad, április 28.) Megrendítő öngyilkosság történt ma éjszaka Aradon. Egy ismert aradi uriasszony, özvegy Szentmiklósi Gyuláné vetett véget életének. Az idős özvegy asszony, aki édesanyja volt Szentmiklósi Gyula aradi gyógyszerésznek, az Angel-patika vezetőjének, tegnap este bement a str. Ioan Kalvin (Kálvin Jánosucca) 7—9. számú házban lévő lakásába és reggel, amikor benyitottak szobájába, hogy felköltse, meglepetve látták, hogy ágya üres. A szobából nyíló konyhában megtalálták özvegy Szentmiklósinét holtan. A szerencsétlen asszony a konyhába lévő kámpószegegre akasztotta fel magát és reggel fél nyolc órakor, amikor ráakadtak, már csak kihűlt holttestét találták meg. Az öngyilkosságról jelentést tettek az aradi államrendőrségnek, a

honnan Harra Todor és Cerches komiszárok és dr. Luszt Ferenc hatósági orvos mentek ki a helyszínre. Az ügyészségnek is tudomására jutott az öngyilkosság és a helyszínen megjelent Gitta Ágoston királyi főügyész-helyettes. Az orvosi vizsgálat megállapította, hogy a halál már órákkal ezelőtt beállott és az uriasszony valószínűleg még az esti órákban követte el végzetes tetteit. A rendőrségi nyomozás valószínűnek tartja, hogy az öngyilkosságot élet-nyugtalan állapotok követték el özvegy Szentmiklósi Gyuláné, aki semmiféle levelet nem hagyott hátra. Az özvegy uriasszony tragédiája mély részvétet keltett a városban. Miután a nyomozás megállapította, hogy bűntény nem forog fenn, az ügyészség megadta a temetési engedélyt.

Ma este megindult az aradulnoui autobuszjárat.

Bocou prefektus és Angel polgármester terepszemléje.

(Arad, április 28.) Ma délután 6 órakor Bocou prefektus és Angel István dr. polgármester, Muresán János főmérnök és Kaufmann Kamil gépüzemigazgató kiszálltak Aradulnou községben, hogy az aradulnoui autobusz ügyében helyszíni szemlét tartsanak. Megállapították, hogy

azok a megállóhelyek, amelyeket a permanensbizottság kitűzött, megfelelnek és ma este már megindult az aradulnoui autobusz, amely mindenestre nagy örömet keltett Aradulnou község lakossága körében, mivel ezáltal közelebb hozták őket Aradvárosához.

Csődöt mondott a lefegyverezési konferencia

Az előkészítő tanácskozás minden eredmény nélkül zárult be.

(Az Aradi Közlöny genfi tudósítójától.) A leszerelést előkészítő bizottság ma befejezte tanácskozásait. A végső jelentés olyan, amilyen az egész tárgyalás volt. Zavaros, komplikált és olyan sokértelmű, hogy minden kormány úgy magyarázhatja, ahogyan akarja. Három irányzat érvényesült a jelentés megszövegezésénél. A kormányoknak az egyik csoportja azt kívánta, hogy a jelentés világos, értelmes és szabatos legyen. Egy másik csoport viszont azt kívánta, hogy a jelentés sorolja fel az összes elképzelhető eshetőségeket és tartalmazza a tanácskozások alatt különböző oldalokról felmerült összes aggályokat és fenntartásokat. Egy harmadik csoport végül azt kívánta, hogy a jegyzőkönyv emelje ki, hogy a leszerelési konferencia nem hozhatott kötelező határozatot. Végezetül is kompromisszum jött létre, amely leginkább azoknak kedvezett, akik szándékosan zavaros és érthetetlen jelentést készítettek. Gófi Bärnsdorff német delegátus azt kérte, hogy a jegyzőkönyvben domborodjék ki, hogy melyik álláspontnak mi az álláspontja, mert ez a további tárgyalások szempontjából nagyon fontos.

Az elnök félnyolc órakor zárta be az ülést.

Az aradmegyei angyilkos

az aradi ügyészség hártónében.

Megváltoztatta vallomását az elvetemedett fiu.

(Arad, április 28.) A iermataneagrai (feketegyarmati) csendőrség ma délelőtt hozta be az aradi ügyészségre Adorján Simont, a iermatai gyilkost, aki — mint mai számunkban írtuk — hétfőről keddre virradó éjszaka előre megfontolt szándékkal meggyilkolta 60 esztendő édesanyját, Gitta Ágoston főügyész-helyettes a tegnapi nap folyamán a helyszínen rekonstruálta a borzalmas bűntényt és az első csendőri jelentéssel ellentétben megállapította, hogy a szerencsétlen öregasszonyt fia nem baltával ütötte le, hanem megfojtotta. Ezt a feltevést igazolta a boncolás is s ezerszer a kegyetlen fiu legalább 20 percig teljes erejéből összeszorította idős anyja nyakát, úgy, hogy a szerencsétlen asszonynak gégéje is megpattant az erős szorítástól s már ez maga is azonnali halált okozott. Adorján Simon újbóli kihallgatásakor más vallomást tett, mint a csendőrségen és elmondotta, hogy nem a pénze miatt, hanem azért gyilkolta meg édesanyját, mert az megtiltotta hogy ifju fe-

Zárószavaiban természetesen megállapította, hogy a konferencia nem volt sikertelen, de kiemelte azokat a nagy nehézségeket, amelyekkel a delegátusok a súlyos probléma tárgyalásánál találkozottak. A konferencia legfőbb jelensége mindenestre az volt, hogy a konferencia két matadorja a francia Paul Boncourt és az angol lord Robert Cecil napok óta nem jelentek meg a tanácskozásokon. Ez olyan eljárás, ami a Népszövetség eddigi gyakorlatában ismeretlen volt. A konferencia tárgysorozatának második olvasására előreláthatólag novemberben fog összeülni a bizottság. Közben alkalma lesz a Népszövetségnek és a Népszövetségi tanácsnak is arra, hogy állást foglaljon az eddigi eredményekhez.

És a kudarcra szemben pedig állig lefegyverkezve állanak szemközt egymással a hatalmak. A jugoszláv—olasz konfliktus a távol Kelet háborujának egyre szélesebb hullámverése és sok más jel éppenséggel nem árasztja a béke hangulatát Európában. A lefegyverezési konferencia csődje csak szimbolikus tünete a békegondolat egyre fájdalmasabban érezhető gyengülésének, amely nem sok jót ígér Európa közeli jövője számára.

leségét házukba hozza. Anyjával hosszú évek óta rossz viszonyban élt és így könnyen határozta el magát a szörnyű bűntényre. Hétfőn éjszaka erőszakkal behatolt anyja szobájába s az okozott zajra felébredt idős asszonyt az ágyra teperve megfojtotta. Az elvetemült fiu igen nyugodtan viselkedik s cinikusan mondta el, hogy amikor az éjszaka sötétjében behatolt a szobába és megragadta édesanyját, annak kétségbeesett kiáltására nem válaszolt, nehogy hangja elárulja és így még azt a fájdalmat is okozza a szerencsétlen asszonynak, hogy a saját gyermeke lesz a gyilkosa.

— Küldöttség Angel polgármesternél. Ma küldöttség kereste fel Angel István dr. polgármestert. A Sft. Gheorghe (Dezső)-uccai háztulajdonosok járultak a polgármester elé, akit arra kértek, rendelje el uccájuk kövezését, mivel oly rossz ott a kövezés, hogy a kocsik képtelenek arra járni. A polgármester megnyugtatta őket, hogy ebben az évben feltélenül módot keres az ucca kikövezésére, ami annál is inkább lehetséges lesz, mert a csucsi bányából olcsó követ kap a város.

H I R E K.

Eltölték a papgyilkost.

Tizenhárom évi fegyházra ítélték a jakabszállási plébános gyilkosát.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának távirata.) Ma délelőtt hirdette ki a kecskeméti törvényszék az ismeretes jakabszállási papgyilkosság ügyében az ítéletet és Schmidt Ferencet szándékos emberölésben mondotta ki bűnösnek és ezért 13 esztendei fegyházra és politikai jogainak 10 évre való felfüggesztésére ítélte. A tárgyalás utolsó napján az ügyész vádbeszédében kiemelte, hogy hosszú idő óta nem fordult elő még az, hogy egy papot az Isten házában meggyilkoltak volna. Schmidt előre készült erre a gyilkosságra, hisz még a csendőrök előtt is bevallotta, hogy egy éve készült a tette. Schmidt, ha ellenséges viszonyban is volt az immár halott Magyar György tisztelendővel, nem lehetett a saját bírója. Amikor Schmidt tette elkövetése után mellőlte magát és azt hitte: meghal, akkor mondott igazat és akkor beismerte, hogy egy éve készült tetteire. Az ügyész gyilkosság büntetésében kérte bűnösnek kimondani Schmidt Ferencet.

Dr. Nagy László védő kifejtette, hogy Schmidtet, ezt az izgága, gyenge idegzetű embert belkergették ugyszólván abba, hogy tetteit elkövesse. Kimutatta, hogy előre megfontolt szándékról szó sem lehet és kérte, hogy Schmidtre vonatkozóan a szándékos emberölés büntetését állapítsa meg. A bíróság, mint az ítéletből kitűnik, elfogadta a védő érvelését.

Az utolsó szó jogán Schmidt Ferenc beszélt könnyek között, akadozva. Beismerte, hogy nem lett volna szabad önmaga bírójának lennie, még ha Magyar tisztelendő rosszindulatu is volt vele szemben. Tudom, hogy nagy bünt követtem el — mondotta — és ha lehetne Magyar főtisztelendő életét visszaadni, szívesen keresztül szurnám, vagy elásnám magam. Valami erősebb hatalom adta kezembe a fegyvert, talán a meggyilkolt Eördögh Antal lelke kiáltott az Istenhez megtorlásért és én voltam az, aki megtoroltam. A megrázó végakord után hirdette ki a bíróság súlyos ítéletét, mely ellen az ügyész és a védő felebbezést jelentett be.

— **Milyen idő várható?** A meteorológiai intézet jóslata szerint változékony, hűvös és szárazabbra forduló idő várható.

— **Averescu tábornok** Bucurestiben. Bucurestiből jelentik: Averescu tábornok péntekre halasztotta a fővárosba való visszaérkezését. Megérkezése után azonnal összehívja a minisztertanácsot.

— **A közmunkaiügyi miniszterium** vezérfelügyelője Aradon. Ma Costache vezérfelügyelő Aradra érkezett, ahol tárgyalásokat folytatott Boneu Vazul prefektussal és Angel István dr. polgármesterrel a varfurillel (halmágyacsuci) kőbányára vonatkozólag, amelyet az állam a megyének és városnak adott bérbe. A délután folyamán értekezlet volt, amelyen Muresán János főmérnök is részt vett.

— **Királyi kegyelem május 10-én.** Bucurestiből jelentik: Az egyesülési ünnep alkalmából újabb amnesztia-rendelet jelenik meg, amely szerint az uralkodó mintegy tizezer elítélt katonának kegyelmez meg, illetve szállítja le a kiszabott büntetésüket. Ugyancsak a nagy nemzeti ünnep alkalmából nagyobbarányú előléptetések is lesznek a hadsereg tisztái és altisztjai körében.

— **Május 15-én tartják a kisanant-konferenciát.** Prágából jelentik: A kisanant külügyminiszterinek háromnapos konferenciáját május 15-ére Prágába összehívták. Az értekezlet tárgysorozatán általános nemzetközi kérdések és a Dunamedence aktuális kérdése szerepel.

— **Hadseregfelügyelő lesz egy hadtest parancsnoka.** Bucurestiből jelentik: Katonai körökben úgy tudják, hogy az uralkodó a nyugdíjba ment Popovici Ion tábornok helyébe Cihoski tábornokot hadseregfelügyelővé nevezi ki. Cihoski tábornok jelenleg a sibiui hetedik hadtest parancsnoka.

Mussolini jegyzéke a nagyhatalmakhoz.

Szerinte nincs szó jugoszláv-olasz konfliktusról.

(Az Aradi Közlöny londoni tudósítójának távirata.) Ma nyilvánosságra hozták azt a jegyzéket, amelyet Mussolini az olasz-jugoszláv konfliktusra vonatkozólag a nagyhatalmakhoz intézett. Eszerint Ahmed Zogu ellen tényleg összeesküvést szítottak és így Olaszország aggodalma nem volt alaptalan. Azon-

ban olasz-jugoszláv konfliktus jogi értelemben nem létezik, mert a római jugoszláv követnek nyitva áll a külügyminisztérium kapuja, ahol Olaszország bármikor meghallgatja panaszát. Ezzel szemben két szuverén hatalom által kötött tiranai szerződés újabb megtárgyalásáról szó sem lehet.

— **Olaszország trónörököse a milánói román pavillonban.** Milánóból jelentik: A minitavásár román pavillonját tegnap meglátogatta Umberto trónörökös, aki csodálkozásának adott kifejezést a kiállított anyagok gazdagsága felett. A pavillon vezetője vendégül látta a trónörökösöt, akinek román szötteket ajánlódokozott emlékebe.

— **A patriarcha csehszlovák kitüntetésé.** Prágából jelentik: A csehszlovák hivatalos lap mai száma közli, hogy Massaryk köztársasági elnök Miron Cristea dr. görög keleti román patriarchának és Mircescu hadügyminiszternek a „Fehér Oroszlán”-rendjel nagykeresztjét, Rudeanu tábornoknak, Mucha ezredesnek és Husarescu sziguranca vezérfelügyelőnek, Macri kincstári uradalmi igazgatónak és Pais ezredesnek, Ófelsége hadsegédének ugyanezen rend tiszti keresztjét adományozta.

— **A parasztpárt és a romániai faszizmus.** Az erdélyi sajtó ma távirati tudósítás nyomán intervjút közölt, amelyet Spatar Valér, a romániai faszizmapárt aradi vezértitkára adott egy budapesti lap számára. A budapesti lap többek között azt írja, hogy Spatar kijelentette volna, mintha a nemzeti parasztpárt csatlakozott volna a faszistákhoz. Az időközben hazaérkezett Spatar Valér most annak közlésére kért fel bennünket, hogy az ő kijelentéseit bizonyára félreértette az intervjúcsináló budapesti újságíró, mert ezt a megállapítást ő annál kevésbé tehette, hisz aki a romániai viszonyokat ismeri, tudja, hogy ilyenféle csatlakozásról szó sem lehet.

— **A május ötödiki tanácsülés tárgysorozata.** A tanács május 5-én tart ülést, — mint azt mai számunkban meglrtuk — s a permanens bizottság most állítja össze a tanácsülés tárgysorozatát. Az ülésen Piso János tanács-tag, aki eddig még nem vett részt az üléseken, leteszi az esküt.

— **Két új mérnöki állás Aradvárosánál.** A városi mérnöki hivatalban a felgyülemlett munka szükségessé tette, hogy két új mérnöki állást létesítsenek. Muresán János előterjesztést tett Angel István dr. polgármesternek az állások kreálására vonatkozólag és a polgármester el is fogadta a javaslatot. A pályázatókat a közeli napokban írják ki.

— **A magyar hercegprimás felgyógyulásaért imádkoztak egy pesti zsidótemplomban.** Budapestről jelentik: A pesti izraelita hitközség faszori fiúárvaházának templomában a husvét ünnepet befejező Istentiszteleten olyan imát iktattak a szertartás sorrendjébe, amelyet zsidó templomban csak ritka esetben mondanak. Ez alkalommal az árvaház egész vezetőségének jelenlétében Schmelczler Izsák főrabbi egy más vallás legfőbb magyarországi reprezentánsáért, a nagybeteg Csernoch János biboros-hercegprimás felgyógyulásaért mondott imát a nyitott frigszekrény előtt. A főrabbi imájában a következőket mondotta: „Ő érette száll most imánk, jószágos Isteünk hallgassd meg könyörgésünket, hiszen Te tudod, mennyire sikra szállott Ó miérettünk, a magyar zsidóságért, az elnyomatás és meg nem értés legsötétebb napjaiban”. A zsufo-lásig megtelt templom közönsége a főrabbi imáját mély megilletődéssel fogadta.

— **Vita a magyar királykérdés körül.** Budapestről jelentik: Zichy János gróf, a keresztény gazdasági párt vezére feltűnésteltő beszédet tartott egy nőszövetségi gyűlés alkalmával. A gróf többek között kijelentette, hogy mindenki, aki nem legitimista forradalmár. Így forradalmárok a szabadságkirályválasztók is, mert tagadják a pragmatica sanctiot. A beszéd nagy hullámokat kavart fel a magyar politikai életben és Almássy, az egységes párt elnöke nyilatkozott ebben a kérdésben. Kijelentette, hogy a királykérdés nem aktuális és gróf Zichy beszéde alkalmas arra, hogy a királykérdés a közélet útközpontjává váljon.

— **Olasz hajóraj vendégljárása** Constantában. Bucurestiből jelentik: Május 8-án Constantába érkezik egy olasz hadihajóraj, amely az adriai flotta nyolc egységéből áll. A vendégeket ünnepélyesen foglák fogadni.

— **Elhalasztják a tiszti előléptetéseket.** Bucurestiből jelentik: A lapok értesülése szerint a májusban szokásos tiszti előléptetések észre maradtak. Május 10-én ezuttal csak egyes kivételes előléptetések lesznek bizonyos kategóriák nivellálása végett.

— **Halálozás.** Urban Endre ma déli fél 1 órakor meghalt 68 éves korában. Temetése 30-án, szombaton délután négy órakor lesz Seminarului (Sina)-ucca 14. számú lakásáról. Az elhunytat kiterjedt és előkelő rokonság gyászolja.

— **Wrangel Kinába készül.** Belgrádból jelentik: Wrangel tábornok az utóbbi napokban élénk tanácskozásokat folytat az itteni orosz emigránsokkal. Hir szerint a tábornok az egész belgrádi orosz kolóniával Kinába megy, hogy a bolsevisták ellen harcoljon.

— **Áthelyezések az aradi rendőrségen.** Mutiu Traian aradi rendőrprefektus Sabau Cornéli, a népesedési hivatal főnökét, a központi rendőrségre helyezte át. Helyette a népesedési hivatal vezetőjévé Oprita Chirilut nevezte ki, aki eddig az első rendőrkerületnél volt beosztva. Az első kerülethez pedig Köhler Károlyt helyezte, aki a panaszfelvételi irodát vezette a mai napig.

— **Emelet az aradi gör. kei. püspöki palotán.** Beszámolt az Aradi Közlöny arról, hogy a görög keleti püspöki palotára emeletet építenek. Az építkezési munkálatokra kiírták az árlejtést, amelynek eredményeképpen Szántay Lajos aradi építész bizták meg az építkezés keresztülvitelével. Az emelet építése közel 1 millió lejbe kerül és az előzetes munkálatok már meg is kezdődtek.

— **Az aradi temető tolvajai.** A felsőtemető öre ma jelentést tett az aradi városi gazdasági hivatalnak, hogy a temetőben ismét virágtolvajok garázdálkodnak, akik az éjszaka folyamán a sírokról lelopják a virágokat. Dirlea Vazul gazdasági tanácsos jelentést tett a kegyeletsértő lopásokról a polgármesternek és kérte, adjon engedélyt arra, hogy az őrt fegyverrel lássák el. A polgármester megadta az engedélyt és egyben utasítást adott arra vonatkozólag, hogy kiméletlenül járjanak el azokkal szemben, akiket éjszaka a felsőtemetőben találnak. A gazdasági hivatal most a legszigorúbb rendszabályokat léptette életbe a kegyeletsértő tolvajok kézrekerítésére.

— **Az exportárak elvámolása.** Bucurestiből jelentik: Manoilescu helyettes pénzügyminiszter ma korrendeletet adott ki, amely szerint mindama importált árukkal szemben, amelyek április 23-ikáig nem lettek elvámolásra bejelentve, illetve ezen időpont után érkeztek az országba, az új vámtarifát alkalmazzzák.

— **A Missisipi veszedelmes áradása.** New-Orleansből jelentik: A Missisipi ártérületén száz mérföldnyi körzetben negyven várost öntött el a víz. A gátak robbantása biztos, mert ezzel a prairikre bocsátják a vizet. A farmerek ellen, akik fegyveresen meg akarják akadályozni a gátak robbantását, katonaságot rendeltek ki.

— **Május elsején szigorú munkaszünet.** Bucurestiből jelentik: A munkaügyi miniszterium elrendelte, hogy május elsején, a munka ünnepén valamennyi üzlet, még az élelmiszerkereskedők is zárni kötelesek.

— **Európa leghosszabb hidja épül.** Belgrádból jelentik: Belgrád és Pancsova között nagyszabású 1280 méteres hidat építenek. Ez a hid lesz a leghosszabb Európában. Költsége 300 millió dinár. A szerkezetet egy német konzorcium szállítja jövendőli számlára.

— **Temetés.** Tegnap délután temették el nagy részvét közepette az elhunyt özvegy dr. Singer Simonét, a közbecsülésben állott aradi urlasszonyt. A temetésen Vágvölgyi Lajos dr. főrabbi tartott szép beszédet. Az elhunyt uriasszony gyermekei: dr. Singer József orvos, dr. Singer Jenő ügyvéd, dr. Rónai Sándorné és Beer Emilné gyászolják.

— **Tűz a deval téstgyárban.** Hunead-megye székhelyén: Deván, ma délelőtt könnyen nagyarányúvá válható tűz riasztotta meg a kis város lakosságát. Délelőtt 10 óra tájban a deval Gőzmalom és Téglagyár emeleti ablakaiból sürü füst és láng tört elő. A munkások idejében való tűzjelzésére a teljes apparátussal kivonult tűzoltóság rövid ideig tartó munkája azonban csakhamar megakadályozta a tűz tovaterjedését, úgy, hogy mindössze a gyár egyetlen kisebb helyiségében okozott csekély — 60—70.000 lejes — kárt a tüzeset. A levezetést vizsgált megállapította, hogy a tűz valamely cső áttüzesedéséből keletkezett és ha idejében nem veszik észre, könnyen súlyossá és végzetessé válhatott volna. A kár a gyár tulajdonosának: az Erdélyi Egyesült Rt.-nak biztosítás útján megtérül.

— **Életfogytiglani fegyházra ítélték egy alezredest.** Budapestről jelentik: A hadbíróóság ma négynapos tárgyalás után ítéletet mondott marokfalvi Barabás Gerő alezredes felett, akit azzal vádoltak, hogy 1924-től 1926-ig, mint a vámosmisklósi vámórszakasz parancsnoka összekötést tartott fenn a csehekkel és a magyar állam fegyveres erejéről bizalmas adatokat szolgáltatott ki. Az alezredest kémkedés miatt életfogytiglani fegyházra, rangjától, kitüntetésétől és nemességétől való megfosztásra ítélték.

— **Rokkantnap május elsején Aradon.**

— **Elhurcolták az olasz szabadjóművespáholy nagymesterét.** Rómából jelentik: Az olasz szabadjóművespáholy nagymesterét, Torigianit, akit öt évi száműzésre ítélték és letartóztattak. Ismeretlen helyre elhurcolták.

— **Eljegyzés.** Prekup Rózsika és Kéner János 25-én tartották eljegyzésüket.

— **Légi közlekedés Lemberg és Bucaresti között.** Varsóból jelentik: A román-lengyel légi konvencióra vonatkozó tárgyalások befejeződtek és a szerződést megkötötték. Egyelőre csak a Lemberg—bucuresti-i légi vonal megvalósítására kerül a sor.

— **Dr. Tuskai Ödön,** a kiváló magyar fürdőorvos május 1-én megkezdte gyakorlatát Marienbadban. A hozzáfutóló erdélyieknek készséggel áll rendelkezésére mindenmü Marienbadra vonatkozó információkkal. (Haus Auge Gottes.)

— **Leégett városka.** Galatiból jelentik: Tegnap számunkban írtunk arról a hatalmas tüzvészről, amely Liesti-Tecuti városkában tört ki. A tüzet csak a ma hajnali órákban sikerült lokalizálni. Husz ház a lángok martaléka lett. A rendőri vizsgálat szerint a borzalmas tüzvész keménytüz okozta, amely egy pékműhelyben keletkezett. A kár többmillió lejre rug.

— **Adakozunk a háború szerencsétlen áldozatainak!**

— **Roboz Imrét Szegedre szállították.** Budapestről jelentik: Ismeretes, hogy a Roboz fivéreket hűtlenségért és kormányzósértésért a legfelső fokon a királyi Kuria is elítélte és pedig Roboz Imrét 5. Bélát pedig 3 évi fegyházra. Roboz Imre tudóbajára hivatkozva bűntetésének félbeszakítását kérte, de kérvényét elutasították s ma délelőtt a szegedi börtönbe szállították.

— **Május elsején emlékezzünk meg a háború rokkantjairól,** s adományainkkal támogassuk őket

— **Az aradi pénzügyigazgatóság és a lakberek fizetése.** Az aradi pénzügyigazgatóság ma az alábbi hivatalos információ közlésére kért fel bennünket: A zavarok elkerülése végett, amelyek az egyes lapokban megjelent közlemények folytán előadódhatnak, a pénzügyigazgatóság közli a lakbérlokkal, hogy az egyenesadókról szóló törvény 22-ik szakasza alapján jogukban áll a házbérből azt az összeget visszatartani és az adóhivatalnál letétbe helyezni, amennyivel az illető háztulajdonos adóban tartozik, anélkül, hogy emiatt valamelyes kellemetlenségük támadna. Vagyis a lakó a házbérfizetés napján az adóhivatal által kiállított nyugtával, vagy az esetleg még fennmaradt különbözet összegével fizethet a háztulajdonosnak.

Halálos autókatasztrófa Galati mellett.

Nagykereskedő és törvényszéki bíróné megrendítő tragédiája.

(Az Aradi Közlöny galati-i tudósítójától.)

Súlyos autószerencsétlenség történt tegnap reggel a Saba és Ismail közötti országúton. Az Alexiu testvérek galati-i halnagykereskedő cég egyik Buick gyártmányu kocsija Ismail város közelében lévő éles kanyarnál kormánytörés következtében az árokba fordult. Az autóban Jean Alexiu nagykereskedő és bátyja, valamint Atanasiu törvényszéki bíró neje és a sofőr ültek. A felfordult autó mindnyájukat

maga alá borította. Jean Alexiu nyomban szörnyethalt, míg Atanasiu bírónének a mellét szakította fel a rádólt sárhányó és haldokolva szállították be Ismailba. A sofőr is súlyosabb zúzódásokat szenvedett, egyedül csak Andrei Alexiu menekült meg csodával határos módon. Az idős ember ugyanis a hirtelen felfordulás következtében szélés ivben a szántóföldre esett és így az ázott puha földön még az esés sem okozott sérülést.

Varjassy Lajos dr. mindent tagad

Folynak a kihallgatások a timisoarai vizsgálóbíró előtt a Juhos-afférben.

Allítólag hétmillióval károsították meg a kis Juhos Erzsikét.

(Saját tudósítónktól.) A Juhos-afférben a nagy szenzáció után egyelőre szélcsend állott be. Ez a szélcsend azonban korántsem jelenti azt, hogy a bünygyi hatóságoknak a munkája befejeződött volna, mindössze arról van szó, hogy a kényes ügy számai most egyelőre a kulisszák mögött húzódnak el, mindaddig, míg valamilyen újabb meglepő fordulat felszínre nem veti őket. A letartóztatottak: Varjassy Lajos dr., özvegy Juhos Gyuláné, Conia Kálmán miniszteri igazgató és Deutsch Ferenc még mindig külső zárkában várják további sorsukat. A kihallgatások Zafirescu vizsgálóbíró előtt egyre folynak és minden kihallgatás végén megtörténik a szembesítés. A szembesítések ellenére is nagyon nehéz a vizsgálóbíró munkája, mert hiszen Varjassy Lajos dr. és társai nem közönséges bűnösök és amennyiben terheli lelküket a büntetőtörvénykönyvvel ellenkező cselekedet, úgy azt szigorúan elhallgatják. A hivatalos közegek a nyomozás érdekében minden felvilágosítást megtagadnak, azonban a vizsgálat lefolyásáról mégis sikerült egyet-mást megtudni.

A legmoverebben a letartóztatottak közül Varjassy Lajos dr. tagad, aki egyáltalán nem vall semmit és semmire sem kíván emlékezni. Tagadásában mindvégig megmarad és mikor a vizsgálóbíró a terhelő tanúk egész sorával szembesítette, továbbra is megmaradt tagadása mellett. Vele el-

— **Kettős családi ünnep Gurahonton.** Kettős ünnepet ült vasárnap a gurahonti Herbert-család. Ekkor ünnepelte ugyanis Herbert József általános szeretetnek örvendő gurahonti lakos 25 éves házassági évfordulóját és az ezüstlakodalom ünnepélyességét emelte, hogy ugyanekkor tartotta leánya: Herbert Elza eljegyzését Constantinescu ciuceal állomásfőnökkel. A kettős ünnepet ült Herbert-családot igen sokan keresték fel meleg gratulációkkal.

— **A „Carierul“-együtt közli tagjaival,** hogy május 8-án a Vadember-vendéglő kert-helyiségében értekezletet tart, amelyen úgy a tagokat, mint az érdeklődőket szívesen látják.

Kis krónika a nagyvilágból.

(Számoló és olvasó állatok.) Állatokkal mostanában mindenfelé érdekes kísérletek folynak annak megállapítására, hogy tud-e gondolkodni az állat. Több megfigyelő azt vitatja, hogy egyes állatok nemcsak a számokat, hanem a betűket is ismerik. A berlini von Osten Orlov nevű ménje, a „Kluge Hans“ azzal keltett feltűnést, hogy hosszú évekre terjedő türelmes munkájával sikerült számadatok felismerésére tanítani. Megszámlálta az eléje helyezett tárgyakat és e számmal megfelelően kopogott vagy dobantott elűlő patáival. Ezenkívül a nagy számtani alapműveléssel végezte, sőt állítólag a négyzetre és a köbre emelést és a gyökvonást is ismerte. A szakértőkből összeállított bizottság előtt azonban nem állta meg helyét. Később Krahl M. elbérieldi kereskedő jelent meg két fiatal arabs ménnel, továbbá egy két és féleves vak ménnel és egy pommával, melyek nemcsak számolni, hanem olvasni is tudtak, a betűket bizonyos számú kopogással jelezték. A vak Berto a rémért ütögetéseket később híven jelezte. A kiküldött bizottság külső befolyásolást a vizsgálat alatt nem tudott felfedezni. Hasonló kísérleteket végeztek és eredményeket értek el mások kutyákon. Így dr. Moekelné Mannheimban airedaletterrier kutyája, „Rolf“, szintén számolni és olvasni tanult meg, ugyanugy ennek több le-

lentében minden kérdésre részletes felvilágosítást ad Deutsch Ferenc, akit a fogság nagyon megijesztett és aki részletes vallomást tett Varjassyék ellen és vallomása mellett mindvégig kitart. Deutsch Ferenc hangoztatja ártatlanságát és azt, hogy minden cselekedetére Varjassy Lajos bírta rá. Juhos Gyuláné még nem fogta fel teljesen helyzetének szomorú voltát. Egyelőre toalettgondjai vannak a fogházban is és minden kihallgatásra gondosan előkészíti toalettjét. Teljes ártatlanságot árul el minden ügyben és válasza szerint hihetetlenül naivak. A vizsgálóbíró főképpen arra a pontra kíván világosságot deríteni, hogy a hiányzó hétmillió lejt mire fordították és az eszközölt részletbirtokeladásokból befolyt pénzeket mire használták fel, másrészt pedig, hogy milyen tényezők játszottak közre az eddig eszközölt birtokeladásoknál. Ebben az irányban tegnap délelőtt kihallgatta Jivanovic agai községi bírót, András Andrei agai esperest, valamint több agai parasztagdát. A kihallgatásokat ma tovább folytatják. Újabb jelentős lépés ez ügyben mindaddig nem történik, míg Bradescu Virgil vezető-ügyész husvéti szabadságáról vissza nem tér. Kiterjedt a vizsgálat arra is, hogy az egyes birtokrészek eladásához mennyiben kaptak Juhosné és Varjassy Lajos dr. az árvaszektől, illetve a törvényszék gyámügyi osztályától engedélyt.

származottja. Vannak, kik a szigorú ellenőrzés ellenére ezeknél a mutatóványoknál csupán dreszura megnyilvánulását látják, mechanikai elsajátítást sokszoros ismétlések alapján, mások telepítást

(Bankóeső Londonban.) Egy Kisasszony, Miss Everard, atyja számára, aki ingatlanügynök, inkasszált s a pénzt egy aktatáskában vitte hazafelé. Mivel zsebkendője is az aktatáskában volt, a Bishop-uccában kinyitotta a táskáját, hogy kivegye a zsebkendőjét. Erős szél volt, s a táskából százötven font stellinget egy- és ötfontos bankjegyekben a magasba röpitett a szél. Örült hajsza indult meg a levegőben szállongó bankok után a forgalmas uccában, azonban — a londoniak dicséretére legyen mondva — aki elcsipett valamit az égből hulló bankból, mind visszaadta a kétségbeesetten jajgató leánynak. Negyedórai izgalom után meglepéssel konstataulta, hogy semmi sem veszett el, most már jól bezárta az aktatáskáját.

(Törökországban tilos a bő bugyogó és a felfelálló hegyesorru cipő.) Konstantinápolvi jelentések szerint az adanai rendőrség utasította az adanai szabókat, hogy a jövőben ne varrjanak többé bő török nadrágokat. A török kormány ezzel egyidejűleg rendeletet adott ki, amelynek értelmében a felfelálló hegyesorru török cipők viselése is tilos.

(Fagyvalttal „kereszteltek“ egy hajót.) Ha egy új hajót vízre bocsátottak, a hajót az erre a szerepre felkért „keresztanya“ úgy szokta „megkeresztelni“, hogy egy palack pezsgőt odavágott a hajó orrához e szavakkal: „Megkereszteltek N. N. névre!“ Amerikában azonban tilos a pezsgő; nemcsak inni nem szabad a szeszes italokat, hanem eladni és szállítani sem. Eddig nem avatkozta bele a hatóságok, ha a hajókat pezsgővel kereszteltek; most azonban egy tulbuzgó rendőrtiszt a „Florida“ nevű gőzös keresztelése alkalmával lefoglalta a pezsgős üveget, melyet a szerfartásnál fel akartak használni. A keresztanya úgy segített magán, hogy a legközelebbi fagyvalttgyárból tíz font fagyvalttot rendelt porcellánedényben s pezsgő helyett ezt dobta a hajó orrához a „keresztelés“ alatt.

K Ö Z G A Z D A S Á G.

Megállapították a nemzetközi gazdasági konferencia napirendjét.

(Az Aradi Közlöny berni tudósítójától.) A nemzetközi gazdasági konferencia előkészítő munkálatai már befejeződtek s most már bizonyos, hogy azon a világ csaknem minden állama, még azok is, melyek a Népszövetségnek nem tagjai, részt fognak venni. A konferencia napirendje két részre oszlik. Az első rész általános jellegű és főként arra irányul, hogy a jelenlegi gazdasági helyzet megvizsgálása után megállapítja a legjobb eszközöket, a melyekkel a gazdasági nehézségeket meg lehet oldani és a konfliktusokat el lehet kerülni. A második csoportban három speciális kérdés van. A kereskedelem, az ipar és a földművelés kérdése. A kereskedelmi csoport a szá-

badkereskedelemmel, a vámtarifával, a kereskedelmi szerződésekkel és azokkal a közvetett eszközökkel foglalkozik, amelyekkel a kereskedelmet és a nemzetközi hajózást védeni lehet. Végül ez a csoport foglalkozni fog a vásárlóképeségnek a nemzetközi kereskedelemre való káros befolyásával. Az ipari csoport főként a nemzetközi ipari konvenciókkal foglalkozik, a földművelési csoport pedig nemzetközi agrárakciókkal és a termelők és fogyasztók közötti viszonytal, végül a különböző kooperatív szervezetekkel foglalkozik. A pénzügyi kérdéseket mind a három csoport közösen tárgyalja, amennyiben ezek a gazdasági kérdéseket érintik.

Az Ipar- és Népbank közgyűlése.

(Arad, április 28.) Tegnap délután folyt le az Aradi Ipar- és Népbank 57. évi közgyűlése, a részvényesek nagy érdeklődése mellett. A közgyűlést Szalay Károly igazgatósági elnök nyitotta meg, majd az elnökest dr. Tagányi Sándornak adta át, hivatkozva agg korára.

A formai bejelentések elhangzása után, melynek folyamán a közgyűlés határozatképességét állapították meg, az elnök dr. Tagányi Sándor felkérte Nagy Imre igazgatót az igazgatósági és felügyelő-bizottsági jelentések felolvasására, valamint az 1926. évi zárszámadások ismertetésére. Ezek megtörténte után az elnök feltette a kérdést, kíván-e valaki a felolvasottakhoz hozzá szólni. Felszólalásra senki sem jelentkezett, mire kimondta a határozatot, hogy az igazgatóság előterjesztéseit és a zárszámadásokat a közgyűlés egyhangulag tudomásul vette és a szokásos felmentvényeket megadta.

Tudomásul vette egyben a közgyűlés az igazgatóság jelentésével kapcsolatban azt is, hogy báró Solymossy Lajos fő részvényt az igazgatóság, a legközelebbi közgyűlésig, mint igazgatót, már korábban kooptálta.

A napirend harmadik pontjával egy igazgatósági tag választása volt kintűzve, dr. Krenner Zoltán részvényes azonban azt az indítványt tette, hogy ezt a pontot a közgyűlés napirendjéről vegyék le; ezzel szemben Lautner Mátyás részvényes a választás megtartását indítványozta. Az elnök a kérdést szavazás alá bocsátotta, a szavazatszedő-bizottságba dr. Barabás Béla, Koch Dániel és Beczecz Gábor részvényeseket kérte fel. A szavazás eredményeképpen a közgyűlés dr. Krenner Zoltán indítványát 1500 szótöbbséggel elfogadta. Ezek után az elnök megköszönte a részvényesek megjelenését és ezzel a közgyűlés véget is ért.

Zürichben 3.34, Párisban 16.70 a lej.

Zürichben utótőzsdén 3.25 a lej.

Helyi valutaárak. (Április hó 28.)
Kifizetések: Berlin 40.10, Amsterdam 67.70, Newyork 168.75, London 822, Páris 6.63, Milánó 9.24, Prága 5.02, Budapest 29.58, Zágráb 2.97, Bécs 23.80, Zürich 32.55. — **Áru:** Márka 40, dollár 168, angol font 820, francia frank 6.60, olasz lira 9.24, cseh korona 5, pengő 29.50, dinár 2.90, osztrák schilling 23.80, svájci frank 32.50. — **Pénz:** Márka 38, dollár 167, angol font 800, francia frank 6.40, olasz lira 9, cseh korona 4.90, pengő 29.20, dinár

Értesítjük az igen tisztelt légezőfizetőket, hogy a jég házhoz szállítását május 1-én megkezdjük. Előfizetési ár ugyanaz mint a múlt évben. A tavalyi előfizetőket megbízottunk már május 1-én felkeresi a jéggel, azokat pedig, akik a múlt évben nem voltak előfizetők felkérjük, hogy előfizetési szándékukat Irodánkban vagy a jégkihordó kocsnál bejelenteni sziveskedjenek. Tisztelettel:
Reusz Sándor cég
 ARAD, BULEVARDUL REGELE FERDINAND 33.
 TELEFON: 141. SZÁM. 2276

2.87, osztrák schilling 23.50, svájci frank 31.50. — Irányzat: szilárd.

Bucuresti-i tőzsdezárlat. (Április hó 28.)
Kifizetések: Páris 6.59, Berlin 39.85, London 815, Newyork 167.75, Milánó 885, Zürich 32.35, Bécs 23.65, Prága 4.98. — **Valuták:** Napoleon 670, márka 39, leva 1.20, török lira 0.85, angol font 810, francia frank 6.70, svájci frank 31, olasz lira 9.10, drachma 2.10, dinár 2.90, dollár 167, lengyel zloty 18, osztrák schilling 24.50, magyar pengő 29, cseh korona 5.

Zürichi tőzsdenyitás. (Április hó 28.)
 Berlin 123.24.50, Amsterdam 208.02.50, Newyork 519.87.50, London 2525.62.50, Páris 20.37, Milánó 27.90, Prága 15.40.25, Budapest 90.68.75, Belgrád 9.13.12.50, **Bucuresti 3.40**, Varsó 58.12.50, Bécs 73.15.

Zürichi tőzsdezárlat. (Április hó 28.)
 Berlin 123.25, Amsterdam 208.02, Newyork 519.87.50, London 2525.60, Páris 20.37, Milánó 27.69, Prága 15.40, Budapest 90.63.70, Belgrád 9.13.60, **Bucuresti 3.34**, Varsó 58.12.50, Bécs 73.15.

= **Elhalasztották az aradi kereskedelmi és iparkamara közgyűlését.** Az aradi kereskedelmi és iparkamara vezetősége ma délutánra hívta össze közgyűlését, azonban azt a megjelentek elégtelen száma miatt nem lehetett megtartani. A közgyűlést ennek következtében május 5-én délután tartják meg, tekintet nélkül a megjelentek számára.

= **Ujabb telekáció Aradon.** Az Aradi Kereskedők Takaré- és Hitelintézete r. t., amely az elmúlt évben közel 200 aradi házhely eladását közvetítette, az idén újból alkalmat óhajtott adni, hogy főként a középosztálybeliek, a munkások és az alkalmazottak kedvező áron, könnyű fizetési feltételek mellett háztelkeket szerezzenek és azokon saját tűzhelyet létesíthessenek. Az intézetnek adott megbízások révén a város újabb részeiben, a változott ingatlan árakhoz képest igen olcsó házhelyek szerezhetők, amelyek ára kis részletekben törleszthető. Az intézet ugy ezen telkekre, valamint egyéb építkezésekre előnyös, több éven át törleszhető kölcsönöket folyósít. Míndezekre bővebb felvilágosítást az intézet hivatala Bulevardul Regina Maria (Andrássy-ter) 17. sz. alatt ad meg.

= **Gazdasági kérdések a kisanant-konferencián.** Bucurestiből jelentik: A Politica értesülése szerint a kisanant közeljövőben összeülő konferenciája nagyjelentőségű lesz a szövetség tagállamainak gazdasági kapcsolatai szempontjából. A román delegációt ezért gazdasági szakértőkkel is kiegészítették. A tanácskozási tárgyat fogja képezni a nemzetközi gazdasági konferencián való részvétel is, illetve a kisanant államainak egységes állásfoglalása az utódállamokra vonatkozó kérdésekben.

= **Idegen vagyonok feloldása.** Bucurestiből jelentik: A kormány elrendelte, hogy a német és bolgár állampolgárok vagyonának kivételével a többi volt ellenséges államok alattvalóinak vagyonát május 3-tól kezdve feloldják.

Az aradi Urániában ma, pénteken:

Akit a férfiak megvetnek.

Főszereplő: **Gloria Swanson.**
 Az előadások 1/5, 6, 1/8 és 9-kor kezdődnek

ERZSEBET MOZGÓ

Ma d. u. 6, 1/8 és 9 órakor
 Rudolpho Valentino utolsó filmje

A fekete sas

Bánky Vilmmával.

Az idei filmtermelés legegyszerűbb slágere.

Rendes olcsó helysrak.

Jöjj! A biblia. A filmgyártás csodája, 18 hatalmas felvonás egyszerre lejátssza.
 Május 1-től az esti előadások szép idő esetén a kelemes kerthelyiségben tartatnak meg.

= **A német kölcsön ügye.** Bucurestiből jelentik: Az Adeverul a német kölcsön ügyéről azt írja, hogy az utóbbi időben semmiféle tárgyalás nem folyt ez ügyben a két kormány megbízottai között. A tárgyalásokat nem folytatják azóta, hogy jegyzékbe foglalták a német pénzemberek feltételeit és a román töke fenntartásait. A lap alaptalannak jelenti ki a Berliner Börzenkurir-nak azt a híret, hogy a német kormány közbe lépett a Németországban levő román járadékpapírok rendezése végett. Ezeket a papírokat a békeszerződés értelmében likvidálták, de egyébként is ilyen követelések lehetetlenné tennének bármiféle megállapodást. A Németországban likvidált járadékpapírok értéke kétszáz millió arany márkát tesz ki. Az Adeverul szerint a kétszáz millió arany márká kölcsön is csupán bizonyos kompenzációt jelentene a Generala bankjegyek követeléséért, azonban szabad kezét hagyna a két kormánynak e kérdés törvényes rendezésére is.

Leszállították

Zichy Rafael gróf büntetését.

Budapestről jelentik: Ma hozott a tábla ítéletet Zichy Rafael gróf ismeretes bűnperében. Mint ismeretes, a gróft hamis tanúzásra való felbujtásért és rágalalmazásban való részességben bűnösnek találták és másfél évi börtönre ítélték. A tábla a büntetést most tizhavi börtönre szállította le, inasát, a rágalmazó Waltert szintén tiz hónapra, Deák Istvánt hét hónapra, Proszlik Ferencné hat napra ítélté. Az ítélet ellen ugy a vád, mint a védelem képviselői semmiségi panaszt jelentettek be.

Dr. Széll, Lakástörvény magyarázatokkal 35. — lej. Vidékről bélyegben le beküldhető. **Sándor Ferenc** könyvkereskedése Arad.

SPORT

O **Footballmatch Galócáson.** Vasárnap délután tartotta meg a Galócási Sport Club szezonnyitó mérkőzését a Mures S. C. (Tg-Mures) komplett első csapatának részvételével. A mérkőzést ünnepélyes keretek között az épen Galócáson időző Stern Gyula, a Lomási Erdőipar vezérigazgatójának kick-off rugása nyitotta meg. A még tréning hiányában levő galócási csapat egyenrangú ellenfele volt a marosvásárhelyieknek és az utóbbinak csak nehéz küzdelem után sikerült a győzelmet megszerezni. A végső eredmény 2:1 (1:0) volt a Mures javára. A Mures S. C.-ből Braszai, Csath, Molnár Attila és Szász Misi, a galócási csapatból pedig Wolf, Ganz, Csergő és Molnár kapus voltak a legjobbak. A GSC gólját Vágvölgyi rugta. Bíró: Kupfermann.

METROPOLIS.

Vasárnaptól az APOLLOBAN.

Jegyek elővételben kaphatók.

I. RÉSZ:

1-én, vasárnap

3-án, kedden

5-én, csütörtökön

7-én, szombaton

II. RÉSZ:

2-án, hétfőn

4-én, szórdán

6-án, pénteken

8-án, vasárnap

Pusztulás fenyegeti az Arad—Oradea-vasutat.

Szakértői vélemény szerint sürgős szükség van az egész pályatest ujjáépítésére.

(Arad, április 28.) Közel négy év telt el már ennek a fontos vasuti vonalnak forralombahelyezése óta, mely arra van hivatva, hogy a Bánátot Erdély nyugati részével összekösse. Az új vonal pályatestje azonban napról-napra romlik és azzal a veszéllyel fenyeget, hogy teljesen használhatatlanná válik. Az érdekelt kereskedelmi és ipari körök már több ízben hangsúlyozták az illetékes fórumok előtt a vasutvonal fenyegető összeomlását és még ma is nyugtalansággal tekintenek az uttest lehetetlen és elhanyagolt állapotára.

A vidék lakosai és különösen a kereskedők előtt eléggé ismeretesek azok a borzasztó nehézségek, amelyek egy Bánátba, vagy pedig a Körösvölgyére való utazást rejt magában. Például Timisoaráról és Aradról Oradea utbaeítésével a Szatmárra való utazás, a melyet eddig Arad—Teius—Cluj—Oradea-utvonalon bonyolítottak csak le, az nyolcszáznyolcvanöt kilométert tett ki és husz óra utazást jelentett. Ezzel szemben a jelenlegi vasutvonal Arad—Salonta—Oradea között összesen százhusz kilométer, amely öt órai utat jelent és így meg kellene lennie a jelentős időmegtakarítás előnye mellett a költségek redukálásának is.

Az akkori kormány hosszú és több oldalról jött intervenció után meggyőződött ennek a vasutvonalnak fontosságáról és reális jelentőségéről s 1923-ban megkezdte a vonal kiépítését. De nemcsak a lakosok és a kereskedelmi körök érdeke kívánta meg ennek a vasutvonalnak megnyitását, hanem nemzetközi érdekek is közrejátszottak, amennyiben ez az út a legrövidebb kizárt államai között. A három ország között megtartott tanácskozás fontosnak tartotta ezen vonal kiépítését, mivel tény az, hogy egyetlen egy más vasutvonal sem tud rövidebb összeköttetést teremteni Jugoszlávia, Románia és Csehszlovákia között, hogy Magyarország területén keresztül ne haladna.

Elhatározták tehát, hogy dupla vágányokat helyeznek el ezen a vonalon, hogy a forgalom minél gyorsabb legyen. De tőkehiány miatt a vonal alatt nem helyeztek el kettős alépítményt, mint ahogy azt tervezték. De nem csak ennyit, hanem még több kívánni valót

is hagyott az építkezés, mert az ut kiépítését sietve összezsápták és a munkához rossz és olcsó anyagot használtak. Mindezek már akkor szinte illuzóriussá tették ezt a fontos vasutvonalat, amelyen ma már a vonat nem mehet csak óránként 20 kilométeres gyorsasággal, holott normális menetsebességgel maximum két óra alatt meg kell, hogy tegye az Arad—Oradea-utat. De vannak helyek, ahol a gyorsaságot 8 kilométerre redukálják, az utba eső Körös-hidakon pedig egyenesen veszélyes a közlekedés.

A vasutvonal esetleges lezárása az ország nyugati részének forgalmát nagyban csökkentené. Tizenhat személyvonat van forgalomban naponta és a belényesi és a bihari erdők termékeit ezen az úton szállítják az ország belsejébe, vagy pedig exportálják Magyarországra. — Gyors beavatkozásra van szükség. Az egész vasuti vonalat fel kell szedni és biztos alapokra kell helyezni. Nem kisebb javításokról van szó, amik ugyan pillanatig elodázhatnák a vasutvonal lezárását, hanem általános és végleges ujjáépítésről, ami elengedhetetlen szüksége annak, hogy ez a fontos vasutvonal továbbra is forgalomban maradjon.

Mozi.

xx Pola Negri az aradi Apollóban. Pola Negri, ez a csodálatos művészettel megáldott filmprimadonna alakítja a „Jó és rossz” című társadalmi kép főszerepét, melyet szombati vetít az aradi Apolló mozgószínház. Az amerikai méretű képből lebilincselő amerikai mesét is kap a néző. A drámai jelenetek érdekes láncolatokban követik egymást, míg a film nagyszerű befejezéshez érkezik el. A „Jó és rossz” előadásai fél 5, fél 8 és 9 órakor kezdődnek.

xx A világ legújabb eseményeit minden előadás előtt vetíti az aradi Apolló mozgószínház filmzsurnalja.

xx Akit a férfiak megvetnek, eimen hatalmas társadalmi képet vetít az aradi Uránia, melynek különös értéket ad az, hogy főszerepét Gloria Swanson alakítja. Egy milliomos

család életét tárja elénk a kép. Az aradi Uránia mozgószínház előadásai fél 5, fél 8 és 9 órakor kezdődnek.

xx A Metropolis vasárnaptól az aradi Apolló mozgószínházban.

xx A Metropolis előadására a jegyeket az aradi Apolló mozgószínház elővételi pénztára árusítja.

NYILTTÉR.

E rovat alatt közlöttekkel nem vállalunk felelősséget.

Özv. Urbán Endréné szül. Kultár Antónia mint-hitvese úgy a saját, valamint az alulírottak nevében fájdalomtól megtört szívvel, de a Mindenható szentséges akaratában megnyugodva tudatja, hogy a felejtethetlen jó férj, sógor, nagybácsi és rokon

Urbán Endre,

folyó évi április hó 28-án, délután fél 1 órakor, tevékeny, munkás életének 68-ik, zavartalan boldog házasságának 15-ik évében váratlanul elhunyt.

Felejtethetlen halottunk földi maradványait folyó évi április hó 30-án délután 4 órakor fogjuk a Str. Seminarului (volt Sima-ucca) 14. számú gyűszházból a róm. kath. angyaszentegyház szertartásai szerint történt beszentelés után, a helybeli felső temetőben levő családi sírkertben örökös nyugovó helyére elhelyezni.

Az engesztelő szent-mise áldozat a boldogult lelki üdvéért május hó 5-én d. e. 10 órakor fog a főtisztelendő Minorita-átvák szentegyházában az egék Urának bemutatattatni.

Pihenése csendes, drága emléke áldott legyen!

Arad, 1927. április hó 28.

Özv. Bánhidny Lászlóné szül. Kultár Anna, Krahm László és neje szül. Kultár Mariska, özv. Gonda Lászlóné szül. Kultár Irma, sógora és sógoróné. **Özv. Papp Dezsóné szül. Huszák Ilona,** Huszák István, unokaöccse és unokahuga. Ugyiszintén a többi nagyszámú rokonság, jóismerősök és jóbarátok nevében is.

Ioan Limbeck și fiul Arad. Fabrica de oastiguri de metal și Intreprindere de Inmormantari Plata Avram Iancu (Szabadság-tér) 22. Színház-épület.

Professzor dr. Páter-féle Soványító-tea

nem tartalmaz lódot sem lódotartalmu növényeket, nem rontja az étvágyat, nyitólág és levezetőleg hat és használata által a túlsók zsírtörökódás a szövetekben megszűnik.

Professzor dr. Páter-féle Vértisztító-tea

nékülözhetetlen túlsúru és sós vérnél. Rövid használat után tiszta arcbórt és friss kinézést ad.

A Prof. dr. Páter teák valamennyi gyógy-szertárban és droguerlában kaphatók. Ha beszerzése nehézségekbe ütközne, nagy forduljanak leiratunkhoz:

CALLAG GYÓGYSZERTÁR BRASOV.
Bosza-ucca 14. Kérjenek ingyen ismer-tető-könyvecskét. — Vezérképvislet:
AMPHORA R. T. BRASOV.

KérjeteK csak NESTLÉ-féle táplisztet

gömbölyü pléhdobozokban,
valódi svájci gyártmány, a legjobb tápszer
gyermekeknek, betegeknek és aggnak!

**Kapható az egész országban
minden gyógyszerárban és drogériában.**

Rossz villanyégők!

becszerelése ajakra, törött fűzők és por-cellán tárgyak szakszerű ragasztása, tüvegezést és képerkezést legolcsóbban vállal Aradon, a volt Asztalos Sándor-uccában a „Motorica.” 2204

Maculatura papir 5 kgros
osomagokban kapható az
Aradi Közlöny kiadóiban.

HUNGARIA

Nagyszálloda

BUDAPEST.

a Dunapartón. Előkelő otthoni Polgári árak!
Táviratcím: „HUNGARIOTEL”.

KÁVÉHAZAKBAN,
VENDÉGLÖKBEN,
ÉTTERMEKBEN
KÉRJE MINDIG AZ
ARADI KÖZLÖNYT

RADSCHITZKY

TIMISOARA,
IV., Str. Preyer No. 3.

Moziberendezések

a leggyorsabbtól a legmodernebbig.

Javitóüzem,

villanyerőre berendezett, minden rendszerű készülékek javítása.

Alkatrészek készítése!

Legnagyobb raktár

szükségleti cikkekben!

Költséglelőirányzatok ingyen!

Királyok a szerencse forgandó kerekén.

A detronizált kínai uralkodó, — Indiai maharadzsa mint filmvállalkozók.
Embrevő császár a börtönben.

(Arad, április 28.) Manapság már nem ükölök nagy nehézségbe az, ha egy világutazó író, vagy újságíró távoli országokból jötte, messzi országok tényleges, vagy volt uralkodóit akarja felkeresni. Egy kis diplomáciai segítség, néhány napi várakozás és feltétlenül sikerül a dolog. Ma már a híres pekingi császári palota, illetve palotatörmelék kapui is megnyílnak az újságíró előtt és a századokom át „tiltott város” leleplezi féltett titkait. A Mandzsú-dinasztia palotája felett, kényelmetlen csend honol, a kőkövek között kiverte a gaz, amióta a nyers szoldateszka 1924-ben elűzte az utolsó uralkodót, Hsüanlungot a nagy palotából. Nemcsak egy dinasztia, hanem egy egész világ különös élmulása látszik a palotasoron.

Maga a detronizált császár Tiencsinben lakik egy külvárosi házban. Alig 20 éves fiatal ember, felesége még 3 évvel ezelőtt babákkal játszott. A sápadt, európai öltözetben járó ex-uralkodó nem a hatalmát sajnálja, hanem a palotát és a vagyonát. Egyetlen vágya, hogy azt visszakapja és nagy utazást tegyen Európában. Persze ez most nehéz dolog. Hazájában dúl a polgárháború, vele nem törődik senki. Kénytelen szegény adósságokat csinálni. Egészen más ember már Malay Jusszej, a

tényleges, illetve Franciaország által elismert marokkói szultán. A nagyszakállú, szurós fekete szemű uralkodó Párisban XIII. Lajos palotájában lakik és roppant szereti az irodalmat, odahaza Rabatban, vagy Fezben, ahol rövidesen Shi Kaddur ben Gabbridnak nevezetű magát, inkább drámákat ír, mint politikát. És a marokkói szultán darabjai szép sikereket aratnak Párisban.

Még modernebbek azonban némely indiai maharadzsa, akik filmmenagorekké váltak. Nem is valami nagy csoda ez már manapság, hisz az angol király unokaöccse is részvénytársasági igazgató. A maharadzsa a mesés gazdagságu ahvari maharadzsa vezetése alatt filmvállalatot létesítettek és erre 4 és fél millió arany márkát hoztak össze. Ezenkívül ők fogják az igazi hamisítatlan indiai milliójú filmeket gyártani és erre a célra a maharadzsa — megfelelő díjazás ellenében — átengedik használatra saját, eredeti palotájukat és berendezéseiket, hogy igazi legyen a keleti pompa és fényűzés, ne csak olyan műtermi, mint amilyent Hollywoodban produkálnak az amerikai filmesek.

Csak Afrika nem halad. Ott még egészen civilizálatlan királyok vannak. IV. Gmorát, Dju-gu exkirályát például embrevéssel vádolták

meg és a dahomeyi francia kormányzó a djugui törvényszék elé állította, mivel IV. Gmora állítólag egy néger fiut áldozott az isteneknek, de közben néhány jobb falatot maga is megevett belőle vallásos buzgalmában. A király Pierre Gresse párisi ügyvédet hozatta a szóbanforgó gyereket egy oroszlan ette meg. De hiába volt minden érvelés, IV. Gmorát detronizálták és a börtönbe csukták. Most a dakari börtönben várja: hátha megkegyelmez neki a francia köztársasági elnök, aki ha nem is Isten kegyelméből való kollega, de sok mindent meg tud érteni.

Rádió-műsor.

Péntek, április 29. Wien—Graz: 16.15. Hangverseny. — Pozsony: 19.30. Mandolinzenekari hangverseny. — Zágráb: 19.15. Operaelőadás. — Milano: 21. Hangverseny. — Boroszló: 20.10. Vidám est. — Prága: 19.30. Zenekari hangverseny. — London: 21. Operaelőadás. 23.35. Tarka est. — Leipzig: 20.15. Katonazene. — Stuttgart: 20. Szimfonikus hangverseny. — Frankfurt a M.: 20.20. Vidám est. — Róma: 20.45. Operettszemélyek. — Berlin: 20.10. Operaelőadás. — München: 20.05. Zenekari hangverseny. — Budapest: 9.30, 12, 15. Hírek, közgazdaság. 16. Gyermekmesék. 17.15. Zenekari hangverseny. 20. Svéd-est. 22. Cigányzene.

Felelős szerkesztő: RÉTHY JÓZSEF.
Cenzurat: Prefectura Judetului.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Tudnivaló az apróhirdetésekről: Az apróhirdetéseket díjat szavak szerint számítjuk. — Minden szó hirdetés ára hétköznap 4 lej — ban, vasárnap 5 lej. — Vastagabb betűvel 8 lej, illetve 10 lej. — A vastagabb betűvel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni. — Hirdetéseket d. n. 5 óráig vesszük fel. — Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. — A legkisebb hirdetés ára 10 szög hétköznap 40 lej, vasárnap 50 lej. A kiadóhivatal nem vállalja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, azt minden egyes eseti a megváltoztassa, illetve helyesbítse. * * * * * Hirdetéseket telefon útján is feladhatók, telefon szám: 181. * * * * *

LEVELEZÉS.

TAVASZI NAPSUGÁR levél ment, választását sürgetően várom. Barna. 2288

SZERETŐM! Ne haragudj e szóért, hisz az vagy te nekem, lelki szeretőm. 2289

ALKALMAZÁS.

TISZTA mindenek szakácsnőt keres 2 tagu család május 1-i esetleg későbbi belépésre. Jelentkezni péntek estig. Cim Str. Marasesti 10. 2281

FIATAL szobaleányt keresek 1-re Str. Crisan (Karolina-u.) 8. I. em. 10417

JÓLFOZÓ mindenek felvétetik Bulev. Carol (Erzsébet-körut) 42. II. em. 14. 2298

LAKÁS.

HÁROMSZOBÁS lakás butorral vagy anélkül, szőnyegek, függönyök, ágyterítő eladó. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 2201

EGY esetleg 2 szobás lakást keresek azonnaira. Cimeket az Aradi Közlöny kiadóhivatalába kérek. 2296

VÉTEL ÉS ELADÁS.

HOFHER SCHRANTZ 8 HP. cséplőgarnitúra fiatal, teljes felszereléssel eladó. Maszay Gyula Galsa. 2290

SELYEM PAPAN, gyermek paplan, szőnyegek, antik szekrények, antik varrósztalok, Biedermayer szalon, pianó, hegedű, harmonika, jégsekrény, különböző szobaberendezések, tükrök, órák, festmények, függönyök, horgolt asztalterítők, féle, ágyterítő, villanylámpák, Underwood írógép, rakett, mán-gorló, íróasztalok, asztalok, székek, szalon terítő, antik vázák, dísz tárgyak seb. eladók. Salgóné, Str. Consistoriului 12. (Batthyány-u.) I. em. jobb. 1000

NAGY jégsekrény eladó. Értekezni Str. Gen. Coanda 9. 2294

BIZOMÁNYBA KERESÉK dísz tárgyakat, bőröndöket, mű- és antik tárgyakat, komplett szobaberendezéseket, szőnye-geket, közzsükségleti cikkeket, férfi ruhámat, egyes butordarabokat stb. — Salgóné, Arad. Str. Consistoriului 12. (Batthyány-ucca) I. em. jobb. 1000

MACULATURA PAPIR 5 kigrós csomagokban kapható az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 500

Ha venni, eladni akar, hirdetést adjon fel hamar! Rendkívül olcsó az ára — negyvennyolc lejt tesz kockára.

OKTATÁS.

FRANCIÁT nagyon olcsón tanítok. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 2293

ÜZLETEK.

AUTOBOX kiadó Kovács Ferenc kocsi-gyárában Str. Marasesti No. 5. (Kossuth-ucca.) 2112

KÜLÖNFÉLÉK.

KÉRELEM A NEMESSZIVÓ EMBEREKHEZ. Érettségizett volt hivatalnok súlyos beteg, hat kiskorú árójával a legnagyobb nyomorban arra kéri a jószívű embereket, hogy bármilyen csekély adománnyal támogassák. Bármint leghálásabban fogad. Cime Str. Chica Voda 7. (Vadászkürt-u.) 700

Bérvágást

vállal:
Füreszgyár Gottlob
(közel a határhoz.) 2271

Költözők figyelmébe! Lakásának villamos telefon szerelését legolcsóbban rendbe hozza jótállással. Varga és Rosenfeld villamosági vállalat Arad, Buly. Reg. Maria 12. Állandó nagy esztlár raktár! — Telefon 808. szám.

„AUTOTECHNICA“ A. HERZFELD

ARAD, BULEVARDUL REGINA MARIA 10.
Autófelszerelési cikkek, autógumik, Michelin Cablé, korékpárok, motorbiciklik, több gumik lerakóban a fenti cikkek a legolcsóbb szolid napi árban szerezhetők be. Angol „Dunlop” gumik lerakata. Kerékpárok részlete is.
4 üléses autók a legjobbak és legolcsóbbak.
4 üléses autók a legjobbak és legolcsóbbak.

Arad, Str. Marasesti (Kossuth-u.) 11.
Arany koronák, fogak garantált arany díjja 350—400 lej. Fém koronák — fogak darabja 100 lej. (Randolf, Victoria, Kosmos anyag)

FOGASZAT!

Fehér fogak kautsukokra darabja 50 lej. Foghuzás (infekciós érzékeléssel) 40 lej. — Vidékieknek megrendelések 24 órán belül eszközöltetnek. 495

Frida D'MOUDJALLED
vizsgázott fogászónő

Ön is tudja, hogy minőségű Coventry Royal, Gericke, Dürkopp, Waffnerad és Puch korékpárokat vehet részletfizetésre HAMMER VILMOS

szak üzletében Arad, Piata Avram Iancu 5-6. (Szabadság-t r)

Harisnya szenzáció!

Csakis garantált elsőrendű minőségben
1a órna flor sima — 125 Lei
Oakkos szélű ajurok — 155 Lei
Nyilas flor la la — 180 Lei
Divatkabátok, Poulowerak, bőr- és órna keztyű különlegességek, mérsékelt arakon
Szantónál, Arad, Str. Emi- nescu (Deák F.-u.)
Yadászkürttel szemben.

Kül- és belföldi márványkőből művészi kivitelű sirköveket

bármely adott vagy saját rajz után, jutányos árért készíti. sarkoktára.
Steiner Fülöp ARAD,
Bulev. Regele Ferd nand 47. (Borús B.-tér)

Belváros szívében

kisebb ingatlan, jóforgalmu vendéglő és hentes-üzlettel együtt, elköltözés miatt jutányos árért, 240.000 lejért sürgősen eladó. Ugyanott 600 métermáza jég évermelve, eladó.

Érdeklődni: Ifj. Kovács ügyökné- Str. Take Jonesou 2. (v. Sárosi és Batthyány ucca) sarok. 2251

Muzsaj József

Arad, színházzal szemben.
Tavaszi árjegyzéke:
Tavaszi divat öltöny Lej 1600—
Tiszta gyapju öltöny .. 2450—
Covercoat divat öltöny .. 3150—
Felöltő tavaszi .. 1950—
Divat ulster .. 2500—
Covercoat ulster vagy raglán .. 3500—
Fregoll kabát .. 2200—
Gummi kabát .. 860—
Iskola öltöny előírás szerint .. 1740 (5)
Divat szabóság!
Nagy posztó raktár!

Vásároljon Hartmann Kálmán ékszerésznél Arad, MINORITA PALOTA